

Bruxelles, 30.4.2019.
COM(2019) 218 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA**

**Europa u svibnju 2019.: pripreme za ujedinjeniju, snažniju i demokratskiju Uniju u sve
nesigurnijem svijetu**

*Doprinos Europske komisije neslužbenom sastanku čelnika EU-27 u Sibiuu (Rumunjska)
9. svibnja 2019.*

Predgovor

U svojem govoru o stanju Unije 2017. predložio sam da se u okviru plana za jedinstveniju, snažniju i demokratskiju Uniju europski čelnici sastanu i pripreme za budućnost kao skupina od 27 članica u rumunjskom gradu Sibiu – gradu s jedinstvenom pričom o istoku i zapadu Europe, o europskoj prošlosti i budućnosti. Sastanak 9. svibnja bit će prilika da uoči izbora za Europski parlament (23. do 26. svibnja) pokažemo što jedinstvena Unija može postići u budućnosti.

U zadnjih pet godina bili smo na raznim kušnjama i nosili se s brojim krizama, ali iz svake smo izašli snažniji. I cijelo to vrijeme ostali smo čvrsto usredotočeni na ostvarivanje obećanja danih prije pet godina kad su nakon izbora za Europski parlament čelnici donijeli strateški program za razdoblje od 2014. do 2019. koji sam pretočio u deset političkih prioriteta svoje Komisije.

Tada sam rekao kako nam je to posljednja prilika da Europljanima pokažemo zašto je Unija za njih dobra. Komisija kojom sam imao čast predsjedati živjela je za tu misiju, osluškivala nade, zebnje i očekivanja Europljana. Djelovali smo ondje gdje je najvažnije, od otvaranja novih radnih mjesta, rasta i ulaganja nakon krize te jačanja solidarnosti i odgovornosti u Uniji do jednake plaće za isti rad na istome mjestu.

Sad moramo učiti iz tog iskustva, graditi na temeljima uspjeha i okrenuti se budućnosti. Štoviše, moramo biti ambiciozniji i usmjereniji nego ikad prije. Europski čelnici počet će o tome razgovarati u Sibiu kako bi u lipnju na sastanku Europskoga vijeća mogli donijeti novi strateški program. Ovim dokumentom Komisija daje svoj doprinos tom procesu.

Dužnost je svake generacije promijeniti sudbinu Europljana nabolje. Održati naše trajno obećanje mira, napretka i blagostanja. To je moj poziv i moje životno djelo. I to nas mora nastaviti pokretati. Kad se na Dan Europe, na godišnjicu Schumanove deklaracije, nađem među 27 europskih čelnika u Sibiu bit ću ponosan na našu prošlost, ali i s velikim optimizmom gledati u budućnost.

Predsjednik Europske komisije Jean-Claude Juncker

Uvod

Čelnici EU-a sastat će se 9. svibnja 2019. u Sibiuu u Rumunjskoj kako bi razmotrili političke težnje Unije i pripremili „strateški program” za idućih pet godina. Bit će to uoči izbora za Europski parlament, najvećeg svjetskog transnacionalnog ispita demokracije, na kojima će glasati više od 400 milijuna Europljana. Bit će to trideset godina od sloma komunizma i pada Berlinskog zida, a petnaest od jedinstvenog proširenja Unije s kojim smo zaključili razdoblje bolne podjele Europe.

Unatoč mnogim unutrašnjim i vanjskim poteškoćama **naša Unija danas osigurava mir, stabilnost i prosperitet cijeloj Europi, a i šire.** Ova je Unija čvrsta u obrani demokratskih načela, vladavine prava i temeljnih prava, unatoč sve glasnijem nacionalističkom izolacionizmu i zazivanju čvrste ruke. Zajednička prošlost pomaže nam da se tomu odlučno suprotstavimo. Upravo je to ona trajna kvaliteta europskoga projekta i zato je naš model jedinstven i vrijedi ga braniti.

Europa se oporavlja od višegodišnje krize. U Europi ima 240 milijuna zaposlenih – više nego ikad. Jedinstveno tržište dobro je i za potrošače i za poduzeća jer omogućuje veći izbor i niže cijene. Ojačana jedinstvena valuta štiti nas od financijskih nestabilnosti. Nigdje u svijetu nisu kao u Europi sve prednosti socijalnog tržišnoga gospodarstva prodrle do svih slojeva stanovništva. Europa štiti sigurnost svojih građana: u zadnje četiri godine ostvaren je veći napredak u upravljanju migracijama, zaštiti granica i u sigurnosti nego u dvadeset prethodnih godina. Europa je odgovoran globalni čimbenik, predvodi u borbi protiv klimatskih promjena, zagovara mir i održivi svjetski razvoj, promiče slobodnu i poštnu trgovinu te postavlja standarde ljudskih prava, uvjeta rada, sigurnosti hrane i zaštite podataka.

Svijet je sve podjeljeniji i nemirniji, pa nikad nije bilo važnije, a ni teže zaštititi i očuvati ta postignuća. Izazovi pred Europljanima svakodnevno se množe, od globalnih migracijskih tokova do snažnijeg pritiska konkurencije u najvažnijim gospodarskim sektorima, od brojnih prijetnji sigurnosti i vladavini prava te brzih demografskih i tehnoloških promjena do sve ozbiljnih ekoloških prijetnji. Istovremeno, ključni akteri sada dovode u pitanje ili čak namjerno potkopavaju taj međunarodni poredak utemeljen na pravilima, koji je dugo bio neizostavan okvir prosperitetne i sigurne Europske Unije.

Takva kretanja jesu izazov, ali su i prilika. Ona su oštro upozorenje: **da bi Europa napredovala, države članice EU-a moraju biti složne.** Moraju djelovati složno žele li sačuvati europski način života i naš planet te ojačati naš globalni utjecaj. **Na smjer svjetskih zbivanja Europa će moći utjecati samo snagom jedinstva.** Sibiu je stoga prilika da čelnici EU-a pokažu jedinstvo i Europi pruže novu perspektivu. Pritom trebaju pokazati da oslušuju nade, bojazni i očekivanja građana i da su spremni odlučno i složno odgovoriti na njih.

Komisija priprema niz preporuka za idući strateški program kako bi Unija ostvarila to obećanje. Budući da su **politika i komunikacija dvije strane iste medalje,** iznosimo i prijedloge o tome kako bolje komunicirati o zajedničkim odlukama u službi građana i demokracije u Europi. O prioritetima koje odredimo i našem tumačenju i suradnji s Europljanima ovisit će naša sposobnost da Uniju učinimo jedinstvenijom, snažnijom i demokratskijom.

Dio I.: Doprinos Europske komisije strateškom programu EU-a za razdoblje 2019.-2024.

Tijekom desettljeća stalnih promjena i izazova Europa je brojnim skepticima dokazala da svojim građanima može ispuniti obećanje mira, blagostanja i napretka. Europsko gospodarstvo i društvo iz iskušenja su izašli snažniji, iako je potrebno još mnogo raditi da bi se naši građani osjećali sigurnima i zaštićenima, a prednosti zajedničkih politika doprle u svaki dio Unije.

Ta je zadaća sve teža jer je svijet sve nesigurniji i nemirniji. S pojavom novih sila i s promjenama u starima, nikad nije bilo važnije da surađujemo na europskoj razini.

S obzirom na izbore za Europski parlament koji će se održati od 23. do 26. svibnja 2019. i na promjenu političkog vodstva institucija EU-a koja će uslijediti, vrijeme je za nove političke smjernice, nove prioritete i novi zamah reformi. Naš kontinent bit će spreman za budućnost samo ako se Europska unija bude mogla nositi sa zajedničkim izazovima. Očekivanja građana ispunit ćemo samo budemo li se mogli brzo i učinkovito dogovoriti i provesti zajedničke odluke. Za to će biti potrebno zajedničko djelovanje institucija EU-a i svih država članica na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

U idućem odjeljku opisat ćemo Europu danas, kako se može prilagoditi aktualnim promjenama, a kako utjecati na buduću. Na temelju iskustva iz proteklih pet godina iznijet ćemo niz političkih preporuka za ostvarivanje tih ciljeva.

I.1. Stanje u EU-u danas

Prije pet godina Europsko vijeće definiralo je opći strateški program za Uniju u vrijeme promjena¹ koji je zatim pretočen u deset političkih prioriteta² predsjednika Jean-Claudea Junckera osmišljenih tijekom njegove izborne kampanje i u dijalogu s državama članicama i Europskim parlamentom. Ti su prioriteti bili usmjereni na Europljanima najvažnije teme: otvaranje novih radnih mjesta, rasta i ulaganja, jačanje socijalne pravde, upravljanje migracijama, ublažavanje sigurnosnih prijetnji, oslobađanje potencijala digitalne i energetske tranzicije, jačanje uloge EU-a kao globalnog aktera te jačanje transparentnosti i demokratskog legitimiteta.

Tako su **ostvareni opipljivi rezultati za građane** unatoč nepredviđenim poteškoćama s kojima se Unija i dalje suočava.

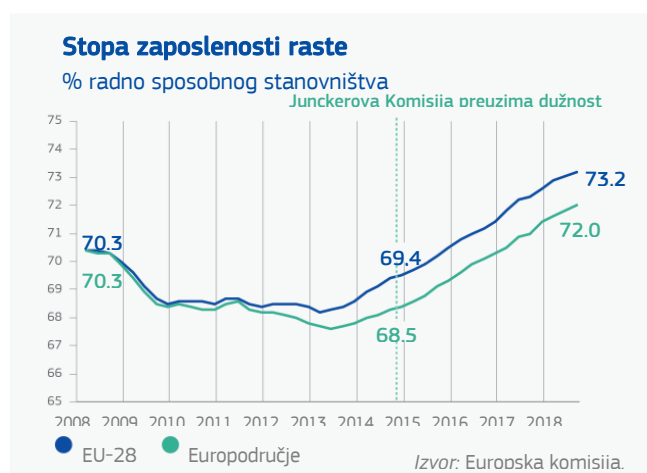
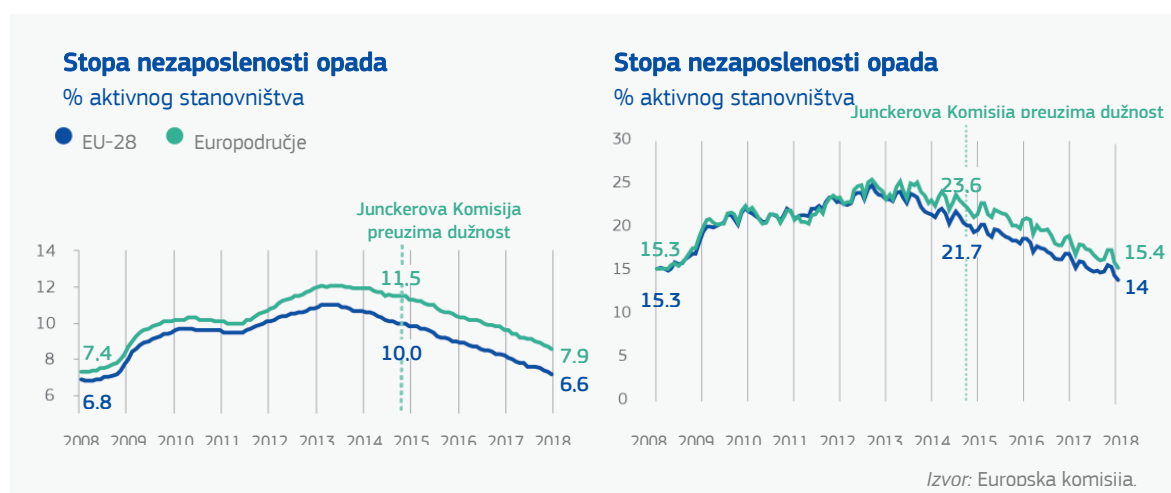
¹ „Strateški program za Uniju u vrijeme promjena”, Zaključci Europskog vijeća od 26. i 27. lipnja 2014., Prilog I.

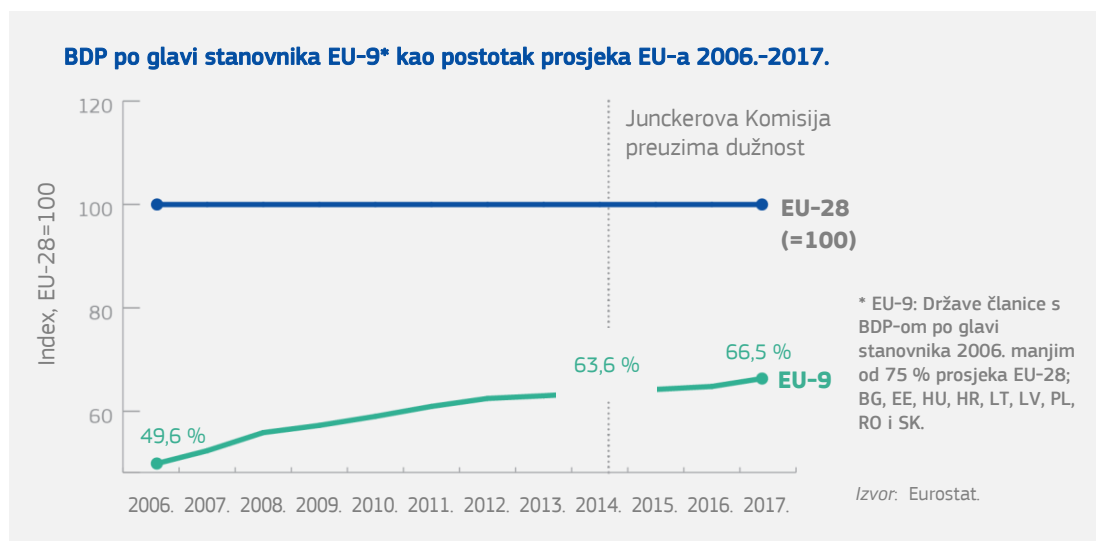
² „Novi početak za Europu: moj program za zapošljavanje, rast, pravednost i demokratske promjene – Političke smjernice za sljedeću Europsku komisiju, predsjednik Juncker, 15. srpnja 2014.

Europsko gospodarstvo

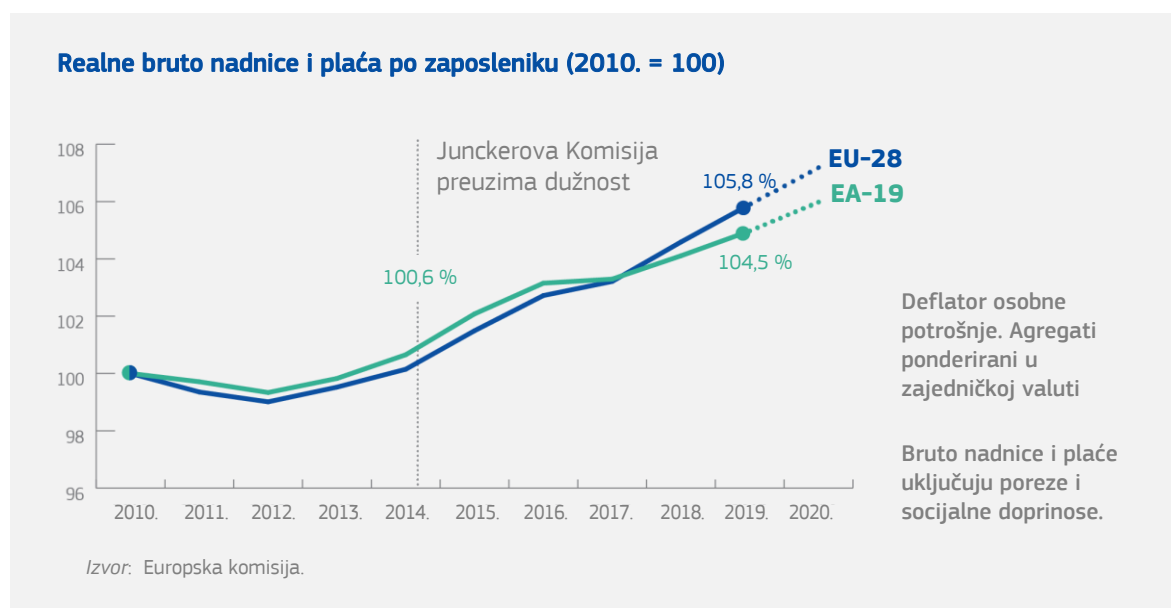
Zahvaljujući ambicioznom planu EU-a za zapošljavanje, rast i ulaganja te jačanju jedinstvenog tržišta i akomodativnoj monetarnoj politici Europske središnje banke došlo je do snažnog gospodarskog oporavka. Europsko gospodarstvo neprestano raste već šest godina. Iako je u nekim državama članicama nezaposlenost i dalje visoka, osobito među mladima, danas je u Europi zaposleno 240 milijuna ljudi, više nego ikada prije, a nezaposlenost je na najnižoj razini u ovom stoljeću. Javne financije poboljšale su se na svim razinama. Siromaštvo i socijalna isključenost smanjuju se, a raste konvergencija među državama članicama, među ostalim i zbog uspjeha strukturnih i investicijskih politika EU-a. Snažniji europski financijski sektor podupire kreditiranje i ulaganje.

Slabije razvijene države članice sustižu ostatak EU-a. Njihov je BDP po stanovniku u razdoblju od 2006. do 2017. rastao po godišnjoj stopi od 4,5 %, a u razvijenijim državama članicama 1,4 %.

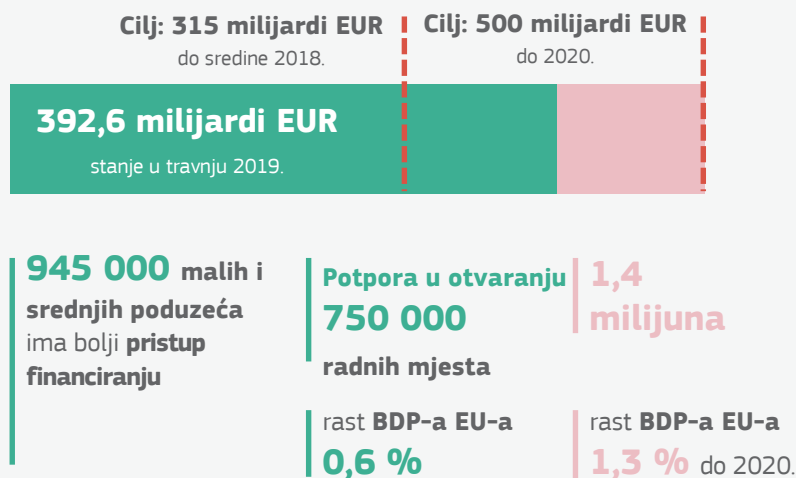

Kao posljedica krize plaće su pale, a sada snažno rastu i u zemljama europodručja i u ostalim državama članicama EU-a, osobito od 2017. U 2019. očekuje se daljnji rast plaća u svim državama članicama EU-a. To je vrlo čvrsta osnova za veću domaću potrošnju, pa stoga i veći domaći rast koji manje ovisi o vanjskim kretanjima.

Europski fond za strateška ulaganja iz 2014., poznat kao Junckerov fond, potaknuo je dodatna ulaganja u iznosu od gotovo 400 milijardi EUR, čime je za više od 70 milijardi EUR premašen početni cilj. Iz njega je **pružena potpora zapošljavanju 750 000 osoba u Europi**, olakšano je financiranje 945 000 malih i srednjih poduzeća, a europski BDP narastao je 0,6 %. Junckerov fond primjer je i inovativne i učinkovite upotrebe proračuna EU-a za ostvarivanje raznih ciljeva politike, kao što su inovacije, borba protiv klimatskih promjena, povezanost i kvalitetna radna mjesta.

Junckerov fond pretvara ulaganja u radna mjesta i rast

Izvor: Europska komisija.

Javna potpora euru nikad nije bila viša. Jedinstvena valuta pruža nam gospodarsku zaštitu i moć te uživa ugled u svijetu. **175 milijuna ljudi u šezdeset zemalja izvan europodručja upotrebljava našu valutu** ili lokalnu valutu vezanu uz euro. I to je posljedica stabilnosti eura koji je **u prvih dvadeset godina imao prosječnu stopu inflacije od samo 1,7 %**.

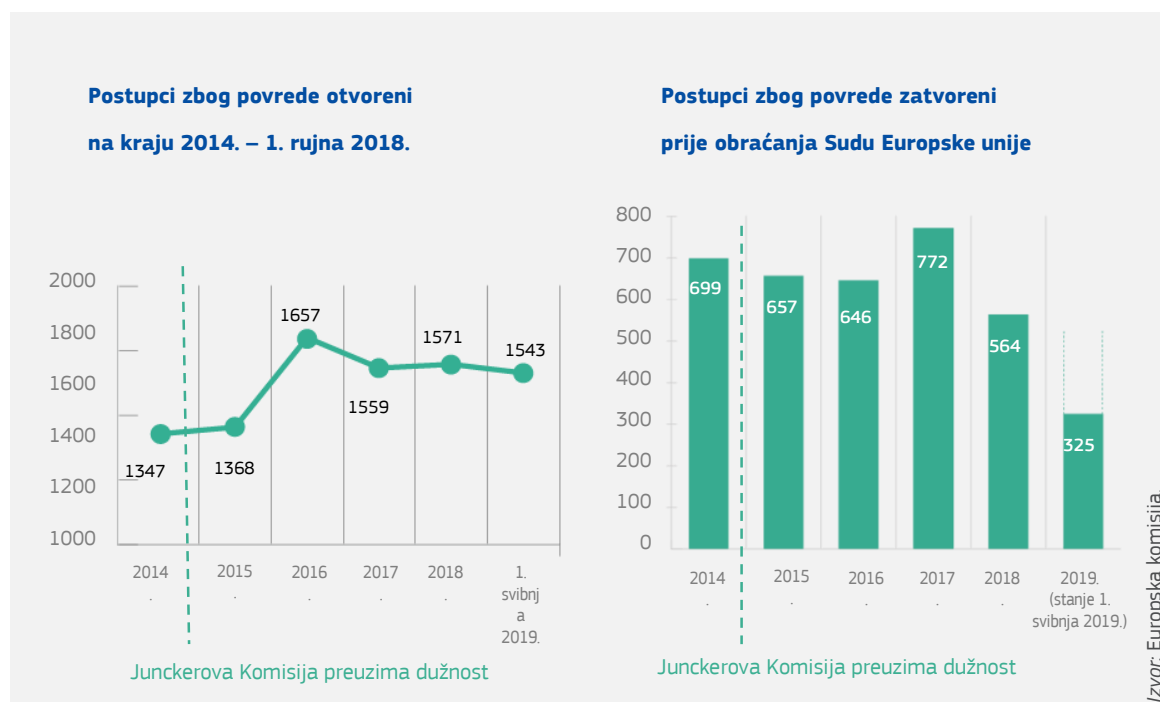
Za snažnu valutu potrebni su dobra gospodarska politika i stalne strukturne reforme u državama članicama. Zato je s vremenom pojačan i 2011. uspostavljeni mehanizam EU-a za koordinaciju gospodarskih politika, „europski semestar“, u kojem su sada i posebne preporuke za europodručje, a snažnije su naglašeni i socijalni prioriteti i potrebe za ulaganjima na razini država članica. Komisija je počela pružati i tehničku podršku državama članicama u strukturnim reformama – riječ je o više od 700 projekata reformi u 26 država članica. Njima su obuhvaćene reforme kao što su digitalizacija javne uprave i moderni postupci u slučaju insolventnosti. Ulaganje u ljude ključna je sastavnica europske otpornosti i budućeg rasta. Zato je u okviru Europskog socijalnog fonda više od 15 milijuna ljudi dobilo potporu za razvoj vještina za današnje tržište rada.

Rizici u bankarskom sektoru znatno su se smanjili. To je posljedica strožeg nadzora i činjenice da banke iz EU-a sada drže mnogo više likvidne imovine, a banke europodručja pojačale su od 2014. svoj zaštitni sloj kapitala za 812 milijarda eura. Količina loših kredita sada je otprilike na istoj razini kao prije krize. Time je omogućeno da se na sastanku na vrhu država europodručja u prosincu 2018. otvori put za sljedeću fazu bankarske unije.

Dosljedna provedba propisa EU-a instrumentima jedinstvenog tržišta i politikom tržišnog natjecanja štiti građane i poduzeća i potiče rast i inovacije. Komisija je poduzela odlučne i učinkovite mjere protiv kršenja prava EU-a, i bila je odlučna kad ih se nije moglo riješiti dijalogom³. Taj snažniji strateški pristup više je usmjeren na sustavne probleme jer tu Komisijini provedbeni mehanizmi mogu uistinu dati konkretne rezultate. Trenutačno u državama članicama traje više od 1500 postupaka zbog povrede. Komisija intenzivno surađuje s nacionalnim tijelima da ih riješi, ako je moguće prije obraćanja Sudu Europske unije. Od 2014. svake godine se riješi 500 postupaka zbog povrede, što je 90 % od ukupnog

³ Komunikacija Komisije „Boljom primjenom do boljih rezultata“, C(2016) 8600, 13.12.2016.

broja. To je potvrda vrijednosti bolje interakcije Komisije i nacionalnih tijela prije nego što dođe do često dugotrajne sudske faze.

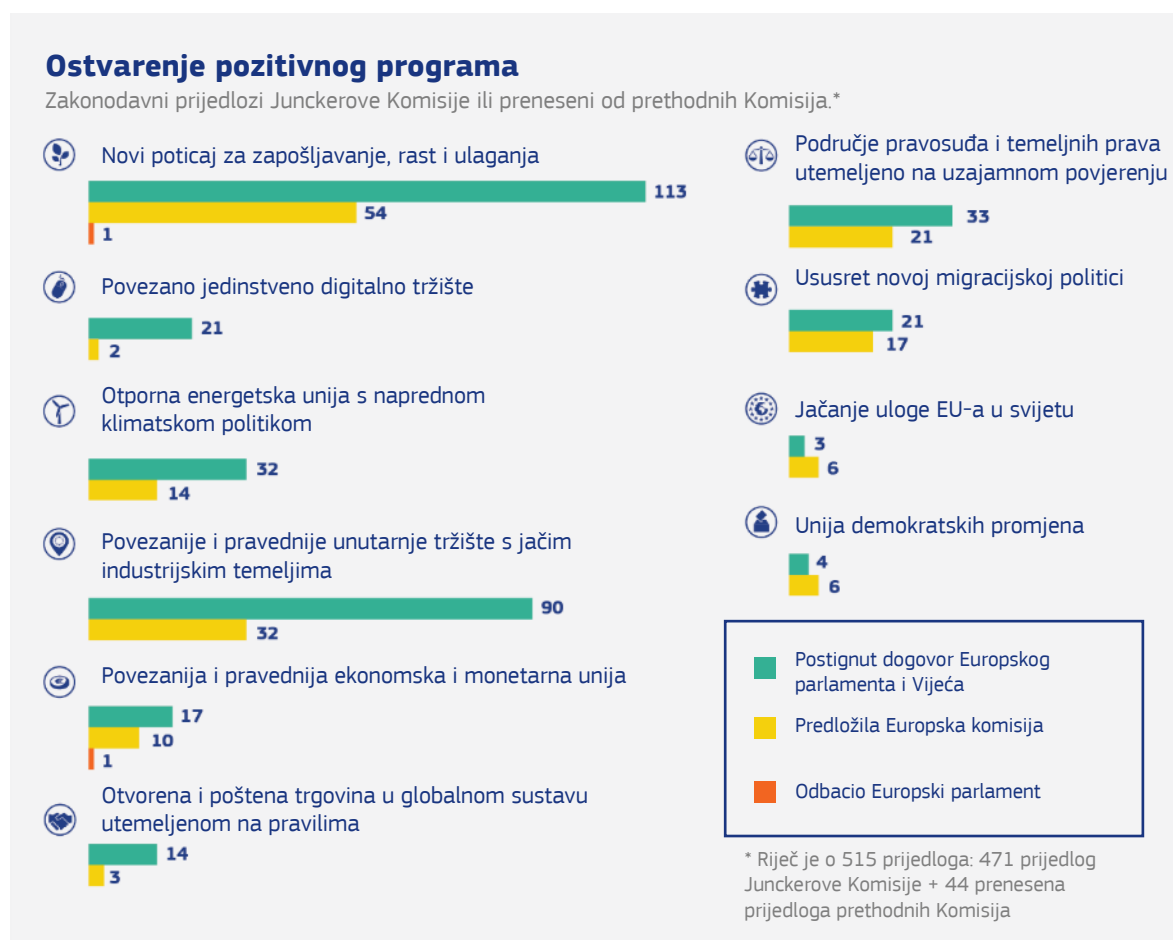
Komisija pozorno prati i primjenu zajednički dogovorenih **pravila tržišnog natjecanja** EU-a. Kad god je trebalo, poduzela je odlučne mjere protiv spajanja kojima se narušava tržišno natjecanje, kartela, zlouporabe vladajućeg položaja ili nezakonitih odluka o državnim potporama. U razdoblju od 2015. do 2018. Komisijine intervencije u području protumonopolske politike i spajanja klijentima su uštedjele od 48 do 78 milijardi EUR. Primjerice, 2016. i 2017. Komisija je izrekla novčanu kaznu u iznosu od 3,8 milijardi EUR kamionskom kartelu, a 2018. obvezala je Gazprom da u srednjoj i istočnoj Europi omogući slobodan protok plina po konkurentnoj cijeni. Provedba zakonodavstva o tržišnom natjecanju bitna je i za ravnopravnost na digitalnim tržištima EU-a. Zbog kršenja protumonopolskih pravila EU-a Komisija je od 2017. do 2019. triput novčano kaznila Google s ukupno 8,25 milijardi EUR. Tim je povredama drugim poduzećima uskraćena mogućnost natjecanja kvalitetom i inovacijama, a europskim potrošačima prednost tržišnog natjecanja. Konačno, intervencije Komisije u području državnih potpora pomogle su da se osiguraju jednaki uvjeti za sve, pa i u području oporezivanja. Na primjer, u kolovozu 2016. Komisija je utvrdila da je društvo Apple dobilo nezakonite porezne olakšice, zbog čega je Irska morala osigurati povrat u iznosu od 14,3 milijarde EUR. Komisija je istodobno odobrila 1,75 milijardi EUR državne potpore četiriju država članica za važni projekt od zajedničkog europskog interesa kako bi se potaknule inovacije u sektoru mikroelektronike na korist cijelog europskog gospodarstva.

Provedba strateškog programa EU-a za razdoblje od 2014. do 2019.

Često se kaže da je Unija previše podijeljena ili prespora za postizanje političkih rezultata. Takve kritike zanemaruju činjenicu da EU nije federacija. Ona je sustav upravljanja na više razina koji obuhvaća 28 demokracija na nacionalnoj razini, često s utjecajnim demokratskim razinama ispod toga, te demokratske procese među institucijama EU-a. Postizanje pravednog i uravnoteženog kompromisa stoga često traje i zahtijeva spremnost svih strana. Odlučivanje

u EU-u često traje duže nego na nacionalnoj razini. No unatoč tom jedinstvenom političkom sustavu i brojnim dodatnim problemima, EU je uspio ispuniti obveze preuzete 2014. u strateškom programu Europskog vijeća i deset političkih prioriteta Junckerove Komisije.

Do ljeta 2018. ta je Komisija podnijela sve zakonodavne prijedloge na koje se obvezala na početku mandata. Ukupno je podnijela 471 novi zakonodavni prijedlog, a od prethodne Komisije naslijedila je 44 prijedloga. Od toga su tijekom sadašnjeg mandata Europski parlament i Vijeće donijeli ili postigli dogovor o 348 prijedloga, što pokazuje da je **u 348 slučajeva Unija uspjela postići dogovor o napretku Europe**. Zanimljivo je da je u oko 90 % slučajeva konačni kompromis odobren konsenzusom u Vijeću ministara, što znači da ga je podržalo svih 28 država članica. Trend je očit. Broj slučajeva konsenzusa među 28 država članica raste svake godine od stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona⁴.

U zadnjih pet godina u svakom području politike ostvaren je velik napredak. **20 ključnih postignuća** navedeno je u Prilogu III., a **10 ključnih prijedloga koji su još „nedovršeni”**, jer još čekaju donošenje u Parlamentu i Vijeću, navedeno je u Prilogu IV. Pri izradi sljedećeg strateškog programa treba imati na umu sljedeća politička kretanja:

- Zbog angažmana Junckerove Komisije na boljoj regulativi od početka mandata, EU je uspio brže i učinkovitije ostvariti svoj strateški program. Zbog toga je **predsjednik Juncker prigrio načelo „veliki u velikim stvarima, a mali u malima”**, koje su

⁴ Vidjeti analizu Nicolaia von Ondarze, *Jahrbuch der europäischen Integration 2018* (Godišnjak europskih integracija 2018.), str. 85. i dalje (str. 91.).

poslije prihvatili čelnici EU-a u Rimskoj deklaraciji od 25. ožujka 2017.⁵. Time je omogućen usmjereniji pristup zakonodavnom programu. Na početku mandata Junckerova je Komisija kao znak političkog diskontinuiteta **povukla 100 zakonodavnih prijedloga** prethodne Komisije. U odnosu na nju ukupno je podnosila **75 % manje zakonodavnih prijedloga godišnje**. Od ljeta 2018. zaustavila je donošenje novih zakonodavnih prijedloga da bi se Parlament, Vijeće i Komisija posvetili dovršetku tekućih zakonodavnih postupaka. Uvođenje mjesta prvog potpredsjednika zaduženog za bolju regulativu i imenovanje Fransa Timmermansa na taj zahtjevni položaj, snažnija koordinacijska uloga Glavnog tajništva Komisije, osnivanje neovisnog Odbora za nadzor regulative te rad Radne skupine za supsidijarnost, proporcionalnost i inicijativu „Činiti manje, ali učinkovitije”⁶ ključne su inovacije koje su pomogle da se primijeni i provede načelo predsjednika Junckera „veliki u velikim stvarima”.

- EU je zadnjih pet godina bio posebno uspješan u digitalnom jedinstvenom tržištu. Budući da ne moraju **plaćati naknade za roaming**, građani koji putuju u drugu državu članicu EU-a sada koriste četiri puta više mobilnih podataka nego prije. Više ne podliježu ni neopravdanom **blokiranju internetskih usluga na temelju lokacije**. Osim toga, novim **pravilima o autorskim pravima** za digitalno doba osigurava se pravedna naknada autorima te jasno definiraju prava korisnika i odgovornost platformi. Nova pravila o prenosivosti dogovorena u travnju 2018. građanima su omogućila da pretplatu na televiziju ili *streaming* mogu iskoristiti posvuda u EU-u. To je već u prvoj godini iskoristilo 49 % pretplatnika. Od 30 Komisijinih prijedloga za dovršetak jedinstvenog digitalnog tržišta Europski parlament i Vijeće donijeli su njih 28, a samo su dva još u postupku, prijedlog o e-privatnosti i o centru i mreži za stručnost u području kibersigurnosti.

Prestanak naplate roaminga za sve putnike u EU-u

POVIJESNI PREGLED														
2007.	2012.	2015.	2016.	2017.	2008.	2012.	2015.	2016.	2017.	2007.	2012.	2015.	2016.	2017.
			Domaća cijena + najviše	Domaća cijena				Domaća cijena + najviše	Domaća cijena				Domaća cijena + najviše	Domaća cijena
0,49 EUR	0,29 EUR	0,19 EUR	0,05 EUR		0,28 EUR	0,09 EUR	0,06 EUR	0,02 EUR		6,00 EUR	0,7 EUR	0,2 EUR	0,05 EUR	
Odlazni glasovni poziv (1 minuta)					Poslani SMS					1 MB podataka				

Izvor: Europska komisija.

⁵ Vidjeti Rimsku deklaraciju. Deklaracija čelnika 27 država članica i Europskog Vijeća, Europskog parlamenta i Europske komisije, 25. ožujka 2017.: „Želimo da Unija bude velika kad se radi o velikim pitanjima i mala kad se radi o malima.”

⁶ Vidjeti Izvješće Radne skupine za supsidijarnost, proporcionalnost i inicijativu „Činiti manje, ali učinkovitije”, 10.7.2018., i Komunikaciju Komisije o načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti: Jačanje njihove uloge u donošenju politika EU-a, COM (2018) 703 final, 23.10.2018.

- Ostvaren je znatan napredak u području klimatske i energetske politike te kružnog gospodarstva. EU je imao središnju ulogu u pregovorima o **Pariškom sporazumu iz 2015.** i svojom je ratifikacijom potaknuo njegovo stupanje na snagu. Europa već uvelike prelazi na čistu energiju. Na primjer, Europski parlament i Vijeće postigli su dogovor o svim mjerama paketa **Čista energija za sve.** Time će se potaknuti prelazak na obnovljive izvore energije, veću energetske učinkovitost i bolje povezano europsko energetske tržište. EU je Pariškim sporazumom preuzeo obvezu da do 2030. smanji emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 %. Inicijative EU-a, među ostalima strategija za plastiku i zabrana plastike za jednokratnu upotrebu, Europu čine globalnim predvodnikom u prelasku na kružno gospodarstvo. Diversificiranje uvoza energije i jačanje zajedničkog energetskeg tržišta EU-a počinju donositi rezultate. Na početku mandata šest država članica (Bugarska, Estonija, Latvija, Litva, Finska i Švedska) sasvim je ovisilo o jednom dobavljaču plina. Danas je samo Finska još u toj situaciji, a plin je tek jedan od njezinih izvora energije. Tako smo manje ovisni o uvozu energije, ubrzavamo energetske tranziciju i moći ćemo ostvariti svoje klimatske ciljeve.
- U naizgled kontroverznim područjima politika EU je u zadnjih pet godina uspio znatno napredovati. U području **socijalne politike** EU je poduzeo složne i odlučne mjere da bi tržište rada i institucije socijalne skrbi bile otporne na buduće promjene i bile čvrst oslonac našem socijalnom tržišnom gospodarstvu. Dogovor je postignut o 24 od 25 Komisijinih prijedloga, od **reforme Direktive o upućivanju radnika i Europskog nadzornog tijela za rad do Europskog akta o pristupačnosti, ravnoteže između poslovnog i privatnog života te boljih uvjeta rada i pristupa socijalnoj zaštiti.** Još se čeka samo donošenje prijedloga o reformi koordinacije socijalne sigurnosti. **Europski stup socijalnih prava,** koji su u Göteborgu 17. studenoga 2017. zajednički proglasili Europski parlament, Vijeće i Komisija⁷, pruža smjernice za ponovno približavanje u ostvarivanju cilja boljih radnih i životnih uvjeta diljem Europe. Napredak je ostvaren i u **području oporezivanja.** Od 21 Komisijina prijedloga dogovoreno ih je 14, uključujući prijedloge o poreznoj transparentnosti, suzbijanju izbjegavanja plaćanja poreza i porezu na dodanu vrijednost. Ostali važni prijedlozi, kao što su zajednička konsolidirana osnovica poreza na dobit ili digitalni porez, još su u postupku.
- Od prijedloga koji su u postupku njih 57 odnosi se na **iduću višegodišnji financijski okvir** (2021.-2027.) i programe potrošnje za različita područja politika. Sve te prijedloge Komisija je iznijela u svibnju i lipnju 2018. Iako su Europski parlament i Vijeće postigli djelomični dogovor o njih 11., nijedan još nije donesen jer je za dovršetak sektorskih programa potreban dogovor o općem okviru. U prosincu 2018. Europsko vijeće zaključilo je da bi dogovor trebalo postići do jeseni 2019.
- Ulaganje u ljude prioritet je postojećeg strateškog programa. U okviru **programa Erasmus+** i njegovih prethodnika deset milijuna ljudi već je dobilo priliku za studij, osposobljavanje ili volontiranje u inozemstvu. **Europske snage solidarnosti** pokazale su u nešto više od dvije godine kako mladi u Europi mogu biti angažirani i uključeni u život zajednice – prijavilo ih se više od 120 000, a oko 14 000 već je počelo volontirati. Vjeruje se da će ih do kraja 2019. biti 23 000.

⁷ Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava, SL C 428., 13.12.2017., str. 10.-15.

- **Copernicus i Galileo**, svemirske usluge EU-a za promatranje i geolociranje sada su u funkciji i očekuje se da jedinstvenome tržištu donesu opipljivu korist. Oni doprinose gospodarskom rastu i pomažu nam u radu u područjima kao što su klimatske promjene, poljoprivreda, oceani, promet, digitalizacija, nadzor granica, sigurnost i obrana. S pomoću svemirskog programa Galileo Europa sudjeluje u svemirskoj utrci, što je dokaz stvarne vrijednosti europskog suvereniteta. **Nijedna država članica ne bi mogla sama poslati u orbitu 26 satelita za više od 700 milijuna korisnika koliko ih danas ima u svijetu.**

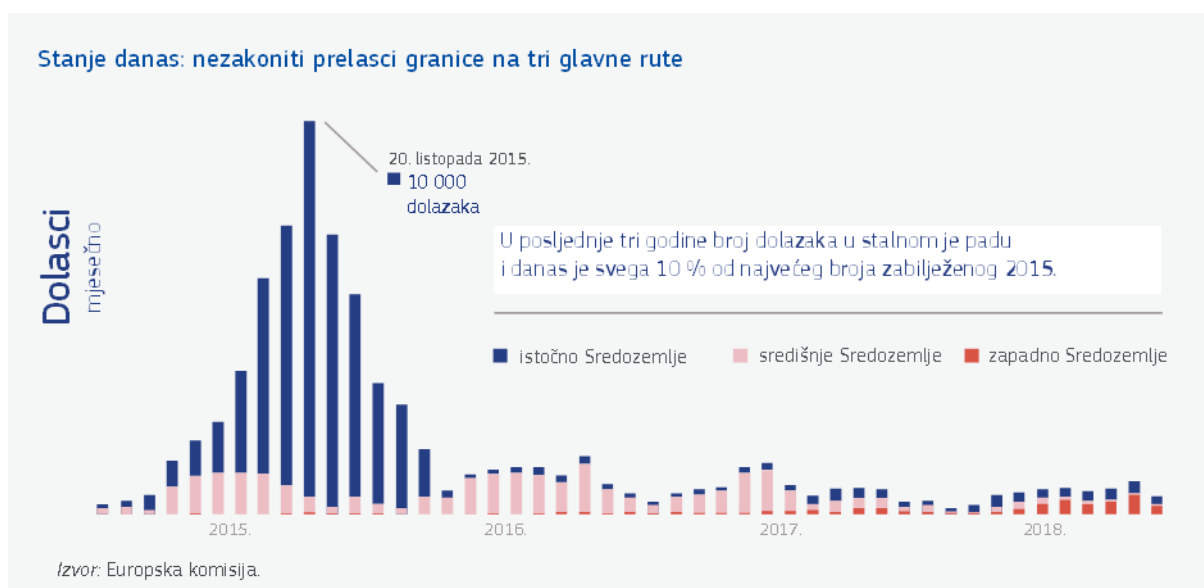

- Ostvaren je znatan napredak u području **unije tržišta kapitala**. Od 13 prijedloga Komisije samo još dva nisu usvojena, i to onaj o skupnom financiranju i o učincima ustupanja potraživanja na treće osobe. Novom **Uredbom o prospektu** poduzećima se olakšava pristup financiranju na tržištima kapitala, što je osobito važno za mala i srednja poduzeća. **Paneuropski osobni mirovinski proizvod i mjere za poboljšanje mogućnosti prekograničnih ulaganja na tržištu EU-a** građanima pružaju nove mogućnosti štednje i ulaganja te pridonose produbljivanju i likvidnosti tržišta.
- EU od studenoga 2014. sklapa i provodi **nove, uravnotežene trgovinske sporazume**, među kojima se posebno ističu Sporazum o gospodarskom partnerstvu s Japanom, najveći bilateralni sporazum koji je EU ikada sklopio, te Sveobuhvatni gospodarski i trgovinski sporazum između EU-a i Kanade. Na snagu su stupili i trgovinski sporazumi s još 13 drugih zemalja. Tijekom tog razdoblja EU je finalizirao i trgovinske sporazume s Istočnoafričkom i Zapadnoafričkom zajednicom, Singapurom, Vijetnamom i Meksikom, započeo nove pregovore s Australijom, Čileom, Meksikom, Novim Zelandom i Tunisom te nastavlja pregovarati o sveobuhvatnom sporazumu o ulaganjima s Mercosurom, Indonezijom i Kinom⁸. Ključnom za uspjeh pokazala se povećana transparentnost u pregovorima koju je uvela Junckerova Komisija.
- **Instrumenti trgovinske zaštite** modernizirani su kako bi se osigurali jednaki uvjeti za sve sudionike u svjetskoj trgovini. Oni sada EU-u omogućuju da učinkovitije odgovori na nepoštene trgovinske prakse. Novi **mehanizam suradnje za provjeru izravnih stranih ulaganja** pomaže nam utvrditi slučajeve u kojima strana ulaganja ugrožavaju našu sigurnost. Još nisu usvojena samo tri od 17 prijedloga u području trgovine (zaštita od izvanteritorijalnog zakonodavstva, kontrola izvoza robe s dvojnog namjenom i međunarodna javna nabava).
- EU je **Općom uredbom o zaštiti podataka** postavio globalne standarde kako bi zaštitio temeljno pravo građana na privatnost. U cilju povećanja sigurnosti Europljana na internetu i u stvarnom svijetu, države članice EU-a surađuju u borbi protiv **prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja**. **Aktom o kibersigurnosti** uvedeni su europski certifikati za povezane proizvode i usluge. **Nova pravila o borbi protiv terorizma, evidenciji podataka o putnicima u zračnom prometu, sastojcima za izradu eksplozivnih naprava i vatrenom oružju** pomažu u

⁸ Zajednička komunikacija Komisije i Visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku „EU i Kina – strateški pregled”, JOIN(2019) 5 final, 12.3.2019.

sprečavanju terorističkih napada i kaznenih djela. Novi **Ured europskog javnog tužitelja**, koji se upravo osniva u suradnji s 22 države članice, istraživat će kaznene predmete koji uključuju sredstva EU-a i prekogranične prijevare u vezi s porezom na dodanu vrijednost.

- Iako je bilo neslaganja, djelovanje EU-a polučilo je **opipljive rezultate u području migracija**, osobito pod pritiskom krize 2015. Pojačanom suradnjom s matičnim i tranzitnim zemljama na temelju Okvira za partnerstvo postignuti su novi dogovori o ponovnom prihvatu te se pomaže trećim zemljama u uklanjanju temeljnih uzroka migracija. Na temelju **Izjave EU-a i Turske** Turskoj je u okviru **Instrumenta EU-a za izbjeglice u Turskoj** osigurana pomoć od 6 milijardi EUR za smještaj gotovo četiri milijuna izbjeglica. Suradnja EU-a s Turskom doprinijela je smanjenju nezakonitih i nesigurnih prelazaka granica EU-a te omogućila smanjenje broja stradalih na moru. Danas je **broj nezakonitih dolazaka ponovno na razini na kojoj je bio prije krize**. Broj dolazaka u središnjem Sredozemlju smanjio se za 80 % u odnosu na 2016., a u istočnom Sredozemlju za 90 % u odnosu na najviše razine iz 2015. Od 2015. u operacijama EU-a spašeno je 730 000 života. Zahvaljujući **EU-ovim programima preseljenja** od 2015. više od 50 000 najugroženijih osoba s Bliskog istoka te sjeverne i supsaharske Afrike pronašlo je utočište u EU-u. U okviru EU-ova mehanizma hitnog premještaja koji je Vijeće uspostavilo 2015. gotovo 35 000 tražitelja azila – svi koji su ispunjavali tražene uvjete – uspješno je premješteno iz Italije i Grčke u druge države članice EU-a. **EU-ov uzajamni fond za Afriku** u vrijednosti od 4,2 milijarde EUR pomaže u otklanjanju temeljnih uzroka prisilnog raseljavanja i nezakonitih migracija te pridonosi boljem upravljanju migracijama.

- Uspostavom **Europske granične i obalne straže** i proširenjem njezina kapaciteta na 5 000 službenika do 2021. i 10 000 službenika najkasnije do 2027. sve države članice preuzimaju dodatnu zajedničku odgovornost za zaštitu vanjskih granica EU-a. Osim toga, vanjske granice EU-a učvršćene su uvođenjem **sustava ulaska/izlaska i europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja**.
- U okviru programa **RescEU** EU je pribavio dodatna sredstva, uključujući zrakoplove i helikoptere za gašenje požara, za pomoć državama članicama kada im je ona

potrebna. Osim toga, tim je programom znatno povećana financijska potpora (npr. za prilagodbu, popravak i operativne troškove) za sredstva registrirana u Europskim udruženim kapacitetima za civilnu zaštitu te on pomaže u prekograničnom prenošenju informacija i znanja o sprečavanju katastrofa. Njime je poboljšana i koordinacija s Fondom solidarnosti Europske unije, zahvaljujući čemu je od studenoga 2014. ljudima u regijama pogođenima katastrofama pružena pomoć u iznosu većem od 2 milijarde EUR.

- Sloboda kretanje ljudi u schengenskom prostoru očuvana je unatoč znatnim izazovima povezanim s migracijama i sigurnosti. Međutim, nekoliko država i dalje provodi privremene unutarnje granične kontrole, što dugoročno dovodi u pitanje pravilno funkcioniranje schengenskog prostora i njegove prednosti za europske građane i gospodarstvo. Za ostvarenje **Komisijina plana „Povratak Schengenu”**⁹ iz ožujka 2016. i dalje su potrebni odlučni naponi država članica kako bi se učvrstilo uzajamno povjerenje i ponovno otvorile unutarnje granice u cijelom EU-u.
- EU je postao snažniji globalni čimbenik. Učvrstio je svoje partnerstvo s Afrikom u okviru **Saveza Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta** iz 2018. Poticanjem ulaganja u iznosu od 44 milijarde EUR do 2020. za potporu reformama, ulaganjima u infrastrukturu i financiranju malih i srednjih poduzeća EU-ov **Plan za vanjska ulaganja** ostvaruje konkretne rezultate u Africi i u zemljama susjedstva. Osim toga, EU se ponovno angažirao kako bi osigurao stabilnost u svojem susjedstvu. Jasnom i vjerodostojnom politikom proširenja EU „izvozi” stabilnost te promiče političku, gospodarsku i društvenu preobrazbu na **zapadnom Balkanu**. Strategijom za zapadni Balkan iz 2018. EU je dao novi poticaj tom procesu.
- Zahvaljujući prioritetnom mjestu obrane u političkom programu predsjednika Junckera EU je od 2014. ostvario izvanredan napredak u području sigurnosti i obrane. **Stalna strukturirana suradnja**, u koju je uključeno 25 država članica s ciljem produbljivanja obrambene suradnje unutar okvira Unije, bit će pokretač daljnjeg napretka. Nedavno dogovoreni **Europski fond za obranu** promiče kao i njegovi prethodnici snažnu, inovativnu i učinkovitu obrambenu industriju te povećava autonomiju EU-a.

⁹ Komunikacija Komisije „Povratak Schengenu - Plan”, COM(2016) 120 final, 4.3.2016.

Udvostručenje izdataka za europsku obranu

Udvostručenje sustava u uporabi

Broj vrsta oružanih sustava*

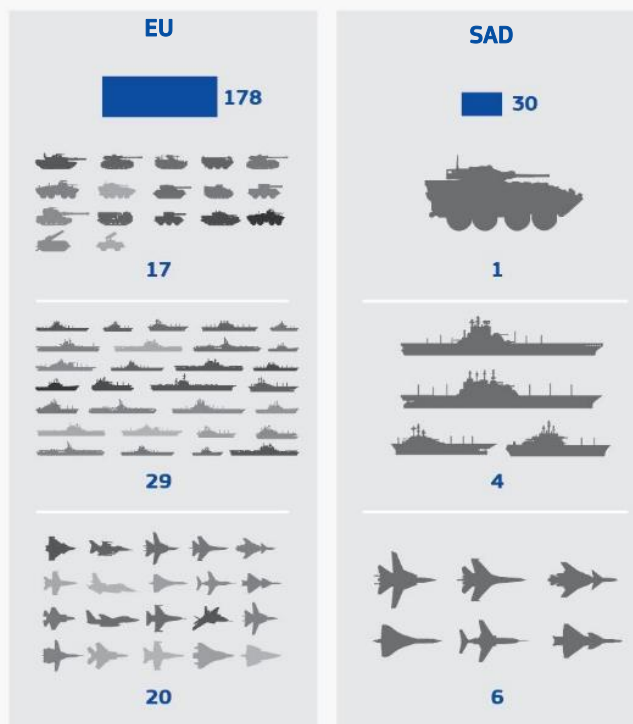
Primjeri:

Glavni borbeni tenkovi

Razarači/fregate

Borbeni zrakoplovi

*Za odabrane kategorije oružanih sustava

Izvor: ESource: Međunarodni institut za mirovna istraživanja u Stockholmu (podaci iz 2016.), Međunarodni institut za strateška istraživanja (Military Balance 2017.), Europski centar za političke strategije, Minhenski izvještaj o sigurnosti 2017.

- Kako bi se povećala transparentnost i odgovornost u donošenju politika EU-a, **europska građanska inicijativa** reformirana je te je postala pristupačnija korisnicima. Postupak je pojednostavnjen, a platforma za suradnju nudi praktičnu potporu organizatorima. Zahvaljujući tome registrirano je 14 % više inicijativa nego tijekom prethodne Komisije, dok je neregistriranih inicijativa bilo čak 80 % manje¹⁰.
- U ovom mandatu Vijeće nije odbilo nijedan Komisijin prijedlog, a **dva su prijedloga formalno odbijena u Europskom parlamentu**. Prvi odbijeni prijedlog odnosio se na nova pravila o genetski modificiranim organizmima (GMO) koja bi pojedinačnim državama članicama omogućila da na svojem državnom području zabrane genetski modificiranu hranu i hranu za životinje. Drugi se prijedlog odnosio na preraspodjelu sredstava (npr. iz fondova za regionalni razvoj, poljoprivredu i ribarstvo) radi povećanja potpore Unijinoj politici strukturnih gospodarskih reformi. Rad na nekim drugim prijedlozima prekinut je iako nisu formalno odbijeni. Riječ je o prijedlogu reforme za povećanje transparentnosti i odgovornosti u radu odbora nacionalnih predstavnika koji nadziru provedbene ovlasti Komisije (takozvana „komitologija” – koji je praktički blokiralo Vijeće) i prijedlogu o europskoj e-kartici usluga (kojoj se usprotivio nadležni odbor Europskog parlamenta, ali o kojem Parlament u punom sastavu nije ni glasao).

¹⁰ Tijekom mandata ove Komisije registrirane su 33 inicijative, u odnosu na 29 inicijativa za vrijeme prethodne Komisije, a neregistriranih je inicijativa bilo samo četiri, u odnosu na 20 u mandatu prethodne Komisije.

Održavanje strateškog usmjerenja unatoč izazovima i kriznim vremenima

Uz provedbu svojeg strateškog programa EU se u posljednjih pet godina suočio i s nekoliko kriza. Za to je bilo potrebno razviti **nove oblike vođenja i upravljanja na razini EU-a**. Komisija je predvidjela tu potrebu te se u studenome 2014. temeljito restrukturirala i svoj strateški okvir usmjerila na manji broj prioriteta i manje zakonodavnih prijedloga. Povjeravajući potpredsjednicima zadaću vođenja projektnih timova u određenim područjima politike povezanim s deset političkih prioriteta te osnivanjem službi i radnih skupina Komisije posebno usmjerenih na nove izazove predsjednik Juncker omogućio je da Komisija učinkovito i na razumljiv način ostvari ciljeve strateškog programa EU-a. To mu je uspjelo zahvaljujući uklanjanju krute podjele među područjima politike i promicanjem šireg i sveobuhvatnijeg pogleda na politike.

Sprečavanje „Grexit”: U prvim mjesecima mandata Junckerova Komisija suočila se s obnovljenom krizom nakon što Grčka nije dovršila svoj drugi program te je nekoliko tjedana prijetila realna opasnost od „Grexit”. Tijekom cijele prve polovine 2015. predsjednik Juncker, njegov potpredsjednik za euro i socijalni dijalog i povjerenik za gospodarske i financijske poslove bili su u stalnim pregovorima s grčkom vladom, državama europodručja, Europskim stabilizacijskim mehanizmom, Europskom središnjom bankom i Međunarodnim monetarnim fondom kako bi pripremili teren za novi program potpore stabilnosti koji je dogovoren na sastanku na vrhu država europodručja održanom 12. i 13. srpnja 2015. Komisija je tada prvi put dostavila program na *ex ante* procjenu socijalnog učinka. Osim toga, Komisija je osmislila plan kako bi pomogla Grčkoj da stabilizira svoje gospodarstvo i maksimalno iskoristi sredstva iz fondova EU-a za poticanje zapošljavanja, rasta i ulaganja. EU je u okviru raznih programa financiranja za razdoblje 2014.–2020. Grčkoj osigurao sredstva u iznosu do 35 milijardi EUR, kojima je, kako se procjenjuje, potaknut rast BDP-a u Grčkoj od 2 %. Komisija je putem svoje nove Službe za potporu strukturnim reformama osnovane 2015. osigurala i koordinirala opsežnu tehničku potporu kako bi Grčka razvila potrebnu administrativnu potporu za svoje reforme. Komisija je u kritičnom trenutku u srpnju 2015. kratkoročnim zajmom omogućila da se okviru Mehanizma za europsku financijsku stabilnost osiguraju sredstva za premošćivanje u iznosu od 7 milijardi EUR, čime je izbjegnuta izlazak Grčke iz europodručja. Grčka je u kolovozu 2018. uspješno dovršila trogodišnji program potpore stabilnosti, u okviru kojeg su osigurani zajmovi u ukupnom iznosu od 61,9 milijardi EUR na temelju provedbe sveobuhvatnog i jedinstvenog programa reformi. Sada je potrebno održati taj tempo reformi. Međutim, zahvaljujući naporima grčkog naroda, potpori Komisije i solidarnosti ostalih 18 država članica europodručja zauvijek su prestale spekulacije o mogućem „Grexitu”.

Migracije: Svijet je 2015. pogodila najteža izbjeglička kriza od Drugog svjetskog rata, koja je imala trenutačne i dalekosežne posljedice za Europsku uniju. Predviđevši taj izazov, predsjednik Juncker prvi je put imenovao povjerenika za migracije. Svojem je prvom potpredsjedniku povjerio i zadaću koordinacije cjelokupnog potrebnog djelovanja na vanjskom i unutarnjem planu, u kojem su sudjelovali svi povjerenici i glavni direktori. Na taj je način, u bliskoj suradnji s predsjednikom Junckerom, omogućena usklađena priprema Izjave EU-a i Turske te pripreme za odgovarajuće sastanke na vrhu EU-a i Turske. EU je od donošenja Europskog migracijskog programa iz 2015. poduzeo odlučne korake u tri ključna područja: suradnja s partnerima izvan Unije, zaštita naših vanjskih granica i suradnja unutar Unije. EU je pojačao svoj operativni kapacitet za pružanje podrške državama članicama u upravljanju migracijama. To među ostalim uključuje jačanje agencija EU-a i pružanje brze i

učinkovite operativne i financijske potpore državama članicama pod pritiskom, osobito Grčkoj i Italiji.

Trgovinske napetosti: U svijetu u kojem sve više jačaju trgovinske napetosti Junckerova Komisija poduzela je od 2017. niz mjera za jačanje legitimnosti i uključivosti pregovora i postupaka donošenja u trgovinskoj politici. Objavljaju se svi pregovarački tekstovi, uključujući preporuke za nova ovlaštenja za pregovaranje, nacрте pregovaračkih smjernica, prijedloge pregovaračkih tekstova, izvješća o krugovima pregovora i rezultate tekućih pregovora. Komisija je osnovala savjetodavnu skupinu za trgovinske sporazume kako bi mogla surađivati s civilnim društvom i lakše prikupljati različita mišljenja i doprinose šire i uravnotežene skupine dionika, kao što su sindikati, udruge poslodavaca, skupine potrošača i druge nevladine organizacije. Komisija je uvela i novi pristup za svoje bilateralne sporazume o trgovini i ulaganjima. Pregovorima o trgovinskim sporazumima obuhvaćena su područja u kojima EU ima isključivu nadležnost, dok su pregovorima o sporazumima o zaštiti ulaganja obuhvaćena područja u kojima EU ima isključivu nadležnost i područja u kojima EU dijeli nadležnosti s državama članicama. Sporazum o gospodarskom partnerstvu s Japanom prvi je sporazum u kojem je taj novi pristup uspješno primijenjen.

Predsjednik Juncker i predsjednik Trump dogovorili su se 25. srpnja 2018. o pokretanju nove faze bliskog prijateljstva i snažnih trgovinskih odnosa između Sjedinjenih Država i EU-a. Dogovorili su Zajedničku izjavu EU–SAD kojom se izbjegava eskalacija trgovinskih napetosti i utvrđuje pozitivan transatlantski trgovinski program. Odlučili su odmah uspostaviti izvršnu radnu skupinu sastavljenu od svojih najbližih suradnika koja će provoditi taj zajednički program. Kad je riječ o Komisiji, podršku radu te skupine pružaju službe Komisije, a koordinira ga Glavno tajništvo. Izravan je rezultat tih napora da nisu uvedene nove carine, a EU i SAD nastoje ukloniti sve postojeće carine na industrijske proizvode i poboljšali suradnju. Vijeće je u travnju 2019. ovlastilo Komisiju za pregovaranje o sporazumu o carinama na industrijske proizvode i sporazumu o ocjenjivanju sukladnosti sa SAD-om, što bi omogućilo provedbu Izjave Juncker–Trump.

Sigurnost: Komisija je nakon strašnih terorističkih napada u Parizu 2015. donijela Europski program sigurnosti na kojem se temelji odgovor EU-a na složeno i vrlo nestabilno sigurnosno okruženje. Imenovanjem povjerenika za sigurnosnu uniju, koji ima ovlasti koordinirati sigurnosno djelovanje u svim područjima politike uz potporu posebne radne skupine stručnjaka iz svih relevantnih službi Komisije, predsjednik Juncker osigurao je usklađen i učinkovit transverzalni pristup. Svrha je različitih donesenih mjera rješavanje prekograničnih izazova terorizma i organiziranog kriminala poboljšanom razmjenom informacija, jačanjem kibersigurnosti i operativnom suradnjom između tijela kaznenog progona i agencija EU-a. Zahvaljujući novim mjerama nacionalna tijela kaznenog progona dobila su instrumente potrebne za učinkovitu borbu protiv terorizma, prekograničnog kriminala i kiberkriminala te je ojačana otpornost EU-a na te prijetnje.

Brexit: U siječnju 2013. tadašnji premijer Cameron najavio je da namjerava organizirati referendum o ostanku Ujedinjene Kraljevine u EU-u ili izlasku iz njega. Nakon što je Ujedinjena Kraljevina u studenome 2015. zatražila „novo rješenje”, predsjednik Juncker osnovao je radnu skupinu za „strateška pitanja povezana s referendumom u Ujedinjenoj Kraljevini” pod vodstvom iskusnog glavnog direktora Johnathana Faulla. Ta je skupina u ime EU-a izradila nove aranžmane o članstvu Ujedinjene Kraljevine. U veljači 2016. predstavljen je niz novih aranžmana kojima je odgovoreno na zabrinutost Ujedinjene Kraljevine, među ostalim i pravno obvezujuća odluka šefova država ili vlada koji se sastaju u okviru Europskog

vijeća¹¹. Svih 27 država članica EU-a jednoglasno je podržalo te nove aranžmane, a to je učinila i Ujedinjena Kraljevina. Unatoč tim naporima, 51,9 % glasača glasalo je 23. lipnja 2016. za napuštanje EU-a, a 48,1 % za ostanak u EU-u.

Nakon referenduma predsjednik Juncker odmah je osnovao posebnu „radnu skupinu Komisije u skladu s člankom 50.” radi pripreme očekivanih pregovora s Ujedinjenom Kraljevinom o njezinu povlačenju iz Europske unije. Michela Barniera, bivšeg potpredsjednika Komisije i bivšeg francuskog ministra za vanjske poslove, imenovao je voditeljem te radne skupine i glavnim pregovaračem. Vijeće je u vrlo kratkom roku imenovalo Komisiju pregovaračem EU-a. Međutim, pregovori su započeli tek u lipnju 2017. jer je Ujedinjena Kraljevina o svojoj namjeri da napusti Uniju na temelju članka 50. Ugovora o Europskoj uniji službeno obavijest dostavila tek u ožujku 2017. Ubrzo nakon toga uslijedili su opći izbori. Zatim je postignut sporazum o urednom povlačenju Ujedinjene Kraljevine i dogovorena je politička izjava kojom se utvrđuju elementi za ambiciozno, široko, snažno i fleksibilno partnerstvo. Komisija je osigurala potpunu transparentnost pregovora i blisko surađivala s 27 država članica EU-a i Europskim parlamentom. Sporazum o povlačenju i političku izjavu o budućem odnosu između Europske unije i Ujedinjene Kraljevine jednoglasno je podržalo svih 27 država članica EU-a kao i vlada Ujedinjene Kraljevine. Istodobno uz pregovore Komisija se od prosinca 2017. priprema za „scenarij bez postignutog dogovora”. U Glavnom tajništvu osnovana je posebna „skupina za pripravnost za Brexit” koja je izradila više od 90 obavijesti dionicima i 19 zakonodavnih prijedloga kako bi se osigurala dobra pripremljenost 27 država članica EU-a u slučaju nepoželjnog, ali mogućeg, neuređenog povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Unije.

Komisija je s tadašnjim premijerom Cameronom četiri mjeseca pregovarala o novim aranžmanima, a s premijerkom May 18 mjeseci o sporazumu o povlačenju i političkoj deklaraciji. Osnivanjem specijaliziranih skupina unutar Komisije koje su se bavile pitanjima povezanim s Ujedinjenom Kraljevinom osigurano je da ti pregovori ne ometaju rad na pozitivnom programu EU-a. Zahvaljujući tome na rad Komisije nije utjecala neizvjesnost povezana s pregovorima o Brexitu te se ona mogla potpuno usredotočiti na provođenje strateškog programa EU-a. Europsko vijeće u potpunosti je podržalo taj pristup. Kao što je navedeno u točki 27. Smjernica za pregovore o Brexitu koje je Europsko vijeće (članak 50.) donijelo 29. travnja 2017.: „Europsko vijeće i dalje će predano i ambiciozno poticati prioritete koje si je Unija postavila. Pregovori s Ujedinjenom Kraljevinom provodit će se odvojeno od tekućih aktivnosti Unije te neće utjecati na njihov napredak.”

I.2. Globalni izazovi s kojima se Europa suočava

Živimo u vrijeme velikih promjena. Na svjetskoj razini krećemo se prema multipolarnom sustavu koji mora zadovoljiti različite interese i težnje. Na gospodarskom planu suočavamo se sa sve većim pritiskom na resurse kojih je sve manje i s eksponencijalnim porastom međunarodne konkurencije. To je povezano s legitimnim težnjama svih da uživaju u blagostanju budućnosti. Na tehnološkom planu strojevi će sve više jačati ljudske sposobnosti.

Promjene gospodarstava i svijeta rada te klimatske i geopolitičke promjene već sada utječu na našu Uniju, a imat će ključnu ulogu u oblikovanju naše budućnosti. Politički čelnici to uvijek moraju imati na umu kada, u svjetlu rezultata izbora za Europski parlament, budu odlučivali o razini naše ambicije i prioritetima za sljedećih pet godina i poslije.

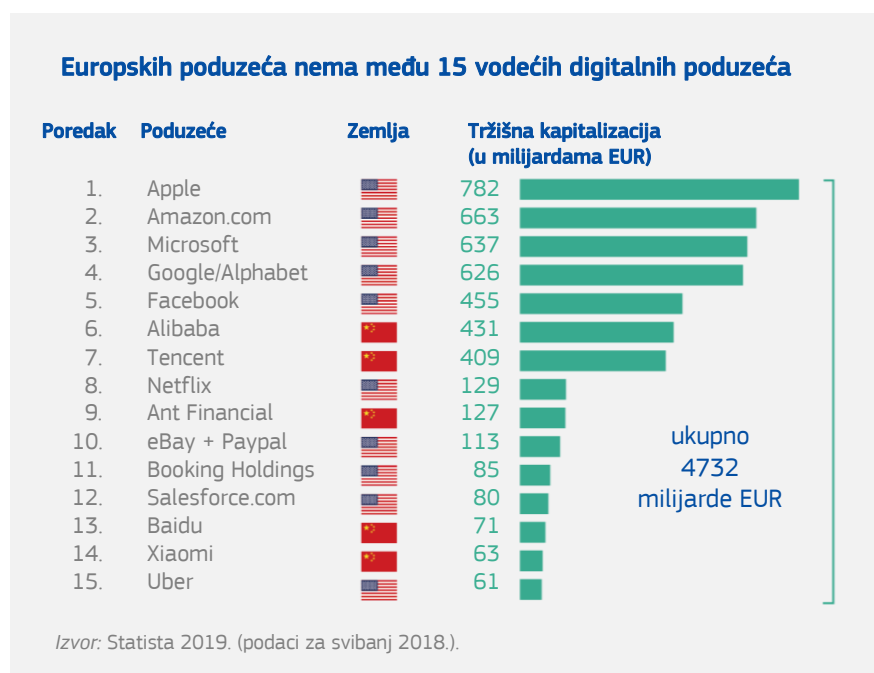
¹¹ Novo rješenje za Ujedinjenu Kraljevinu unutar Europske unije, SL C 69I, 23.2.2016. U veljači 2016. Europsko vijeće donijelo je odluku da će aranžmani iz Novog rješenja prestati postojati ako se u referendumu Ujedinjena Kraljevina izjasni za napuštanje Europske unije.

Među brojnim izazovima s kojima će se Europa suočiti u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju ističu se četiri trenda. Da bismo te izazove mogli pretvoriti u mogućnosti, potrebno ih je previdjeti i za njih se na odgovarajući način pripremiti.

Digitalizacija

Digitalizacija i nove tehnologije promijenit će način na koji radimo i živimo. Nastat će nove mogućnosti, posebno u području zdravlja, mobilnosti, industrije i znanosti, koje imaju veliki potencijal za buduću konkurentnost i rast Europe. Digitalizacija istodobno donosi i rizike, posebno u pogledu nedostatka digitalnih vještina i jačanja socijalnih i regionalnih razlika unutar Europe.

Brzina rasta podataka premašuje kapacitet njihove obrade, zbog čega umjetna inteligencija ima sve veću važnost za tumačenje i iskorištavanje tokova podataka. Europa se natječe za kontrolu tehnologije i podataka na globalnoj razini. Tehnološki napredna poduzeća, posebno iz SAD-a i Kine, brzo su postala najveća poduzeća na svijetu i oblikuju nove globalne vrijednosne lance. Njihovi proizvodi i usluge mijenjaju način na koji Europljani žive, rade i troše.

Europi ne nedostaje inovativnih poslovnih ideja u digitalnoj domeni, ali mali broj naših inovativnih poduzeća ostvaruje rast i ekspanziju na europskoj razini ili utjecaj na globalnim tržištima. Razina ambicije drugih velikih igrača, koji često ostvaruju korist od državnih potpora, nižih standarda ili nižih poreznih stopa, prijetnja su europskom utjecaju na globalni tehnološki razvoj. Osim toga, oni dovode u pitanje naše vrijednosti, etička načela i interese u područjima kao što su podatkovno gospodarstvo, sigurnost i privatnost te ugrožavaju sigurnost digitalnog lanca nabave.

Klimatske promjene i okoliš

Utjecaj klimatskih promjena sve je vidljiviji i popraćen je sve većim rizicima za globalno blagostanje, održivi životni standard i sigurnost. Zahtjevi za djelovanje iz Europe i cijelog svijeta svakim su danom sve glasniji, a učinak klimatskih promjena i mjera koje se s tim u

vezi poduzimaju sve više se osjeća u svakodnevnom životu Zbog toga je nužno poduzeti odlučne, ali pravedne i uravnotežene političke mjere.

Kako bi se ispunili ciljevi Pariškog sporazuma, potrebno je drastično ubrzati prelazak na čistu energiju u cijelom svijetu. Bit će potrebna velika ulaganja, a financijski sektor mora dati svoj doprinos. Međutim, nema većeg povrata ulaganja od čistog planeta, manje ovisnosti o uvozu energije, održiva gospodarskog rasta i sve šire primjene rješenja za čistu energiju i energetske učinkovitost. Europska su poduzeća među vodećim svjetskim poduzećima u području čistih tehnologija. Zbog toga su klimatske promjene ne samo izazov, nego i poslovna prilika ako im se pristupi na pravilan način.

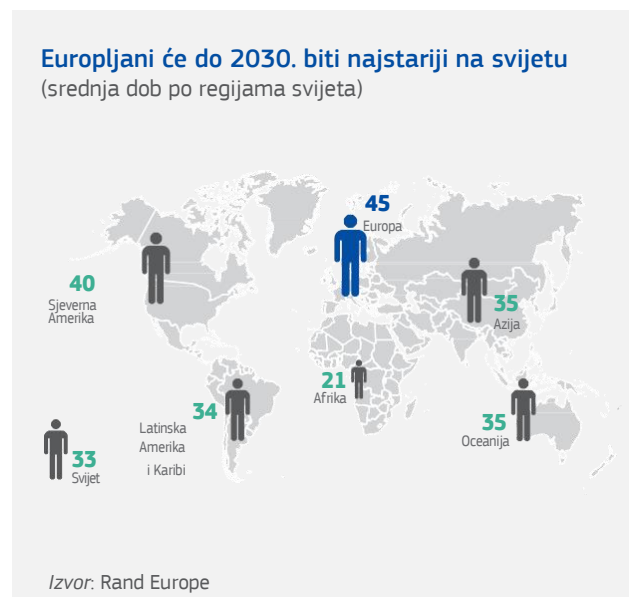
Osim toga, klimatske su promjene izazov i rizik za socijalnu jednakost na koje treba odgovoriti kako bi se osigurala pravedna tranzicija za radnike i građane, a posebno za regije s visokom upotrebom ugljena i visokim emisijama ugljika. Tranzicija će imati globalne gospodarske, društvene i geopolitičke posljedice koje će utjecati na partnerstva i vanjsku politiku EU-a.

Osim klimatskih promjena i energije, iscrpljivanje prirodnih resursa koje nadmašuje kapacitete našeg planeta dovodi do uništavanja okoliša koje ugrožava našu sposobnost da zadovoljimo potrebe budućih generacija. Ta prekomjerna potrošnja prirodnih resursa prijetnja je i našem gospodarstvu, koje ovisi o uvozu sirovina. Kako bismo odgovorili na klimatske i ekološke izazove, moramo prijeći na kružno gospodarstvo, zaštititi ekosustave i biološku raznolikost, učiniti naš prehrambeni sustav održivim i ograničiti krčenje šuma.

Demografija i društvo

Učinci demografskih promjena bit će temeljni uzrok nekih od najpredvidljivijih izazova s kojima će se naša Unija i njezine države članice suočiti u srednjoročnoj budućnosti. Zahvaljujući visokoj kvaliteti života i općoj dobrobiti, očekivani životni vijek Europljana i dalje raste. Europa će do 2030. postati prvi kontinent sa srednjom dobi od približno 45

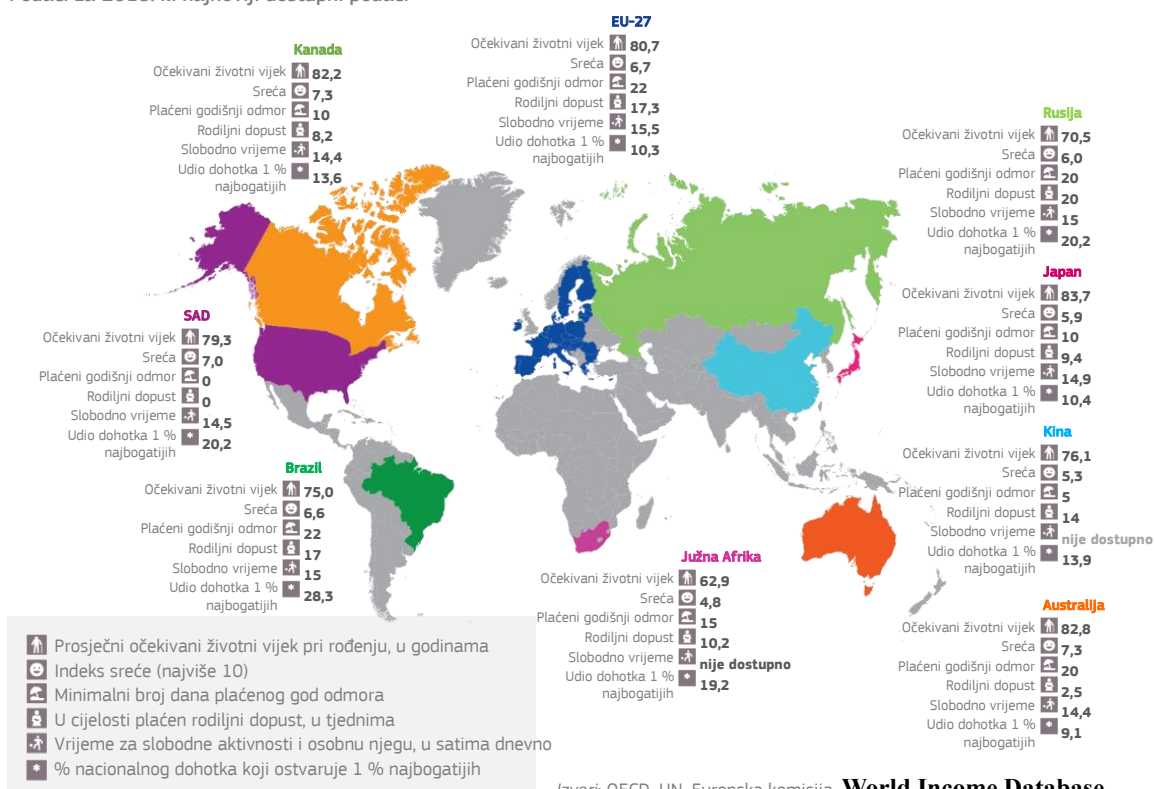
godina. Iako je duži očekivani životni vijek sam po sebi vrlo pozitivan, on istodobno opterećuje zdravstveni sustav i sustav socijalne skrbi, otvara potpuno nova pitanja u pogledu međugeneracijske pravednosti i trajno će utjecati na naša društva u cjelini.

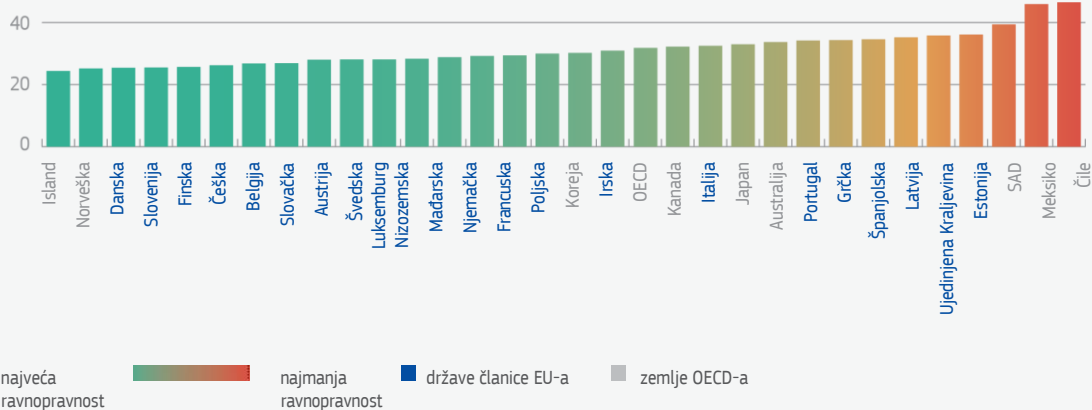
Istodobno će ukupna niža stopa nataliteta vjerojatno dovesti do smanjenja broja stanovnika EU-a do 2050. Iako stanovništvo EU-a danas čini 6,7 % svjetskog stanovništva, taj će udio 2030. iznositi oko 6,1 %, a u 2050. 5,4 %. Snažan rast stanovništva u drugim dijelovima svijeta, nejednaki socijalni standardi te utjecaj klimatskih promjena i sukoba vjerojatno će dodatno povećati migracijske pritiske iz Afrike i drugih dijelova svijeta.

Europa je predvodnica u kvaliteti života na svjetskoj razini

Podaci za 2016. ili najnoviji dostupni podaci

Društva u Europi najravnopravnija su na svijetu

Napomena: Na grafikonu je prikazana distribucija prihoda među pojedincima mjerena Ginijevim koeficijentom, pri čemu vrijednost 0 predstavlja savršenu ravnopravnost.

Izvor: OECD, najnoviji dostupni podaci

Povećanje blagostanja i pristup visokokvalitetnom, uključivom obrazovanju, profesionalnoj prekvalifikaciji, socijalnoj zaštiti i javnim uslugama visoko su na listi prioriteta Europljana. Pristup socijalnom, cjenovno pristupačnom i energetske učinkovitom stanovanju predstavlja izazov. Oko 10 % kućanstava u EU-u troši više od 40 % svog prihoda na troškove stanovanja.

Razlike u blagostanju među državama članicama općenito se smanjuju. Kad je riječ o napretku u smanjenju nejednakosti, Europa je daleko najuspješniji kontinent na svijetu, ali istovremeno postoji rizik povećanja razlika u blagostanju unutar država članica, posebno između urbanih područja i ruralnih, udaljenijih regija. Iako je gospodarska modernizacija izazov, ona će omogućiti brži regionalni razvoj i otvaranje radnih mjesta. Tehnologija i automatizacija i dalje će korjenito mijenjati način na koji radimo, proizvodimo i pružamo usluge. Mnogi mlađi Europljani radit će u zanimanjima koja danas ne postoje, a većina radnika morat će mijenjati radna mjesta i tijekom karijere više puta obnoviti svoje vještine.

Svijet koji obilježava sve izraženija multipolarnost

Europa i ostatak svijeta suočavaju se sa sve složenijim i nestabilnijim sigurnosnim okruženjem. Nove sile traže svoje mjesto na globalnoj pozornici, a postojeće se povlače ili čak narušavaju međunarodni sustav utemeljen na pravilima. Multilateralni globalni poredak utemeljen na pravilima pod velikim je opterećenjem u vrijeme kada je najpotrebniji.

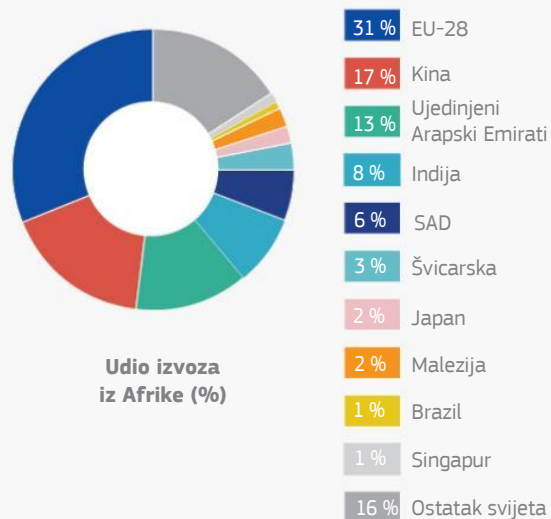
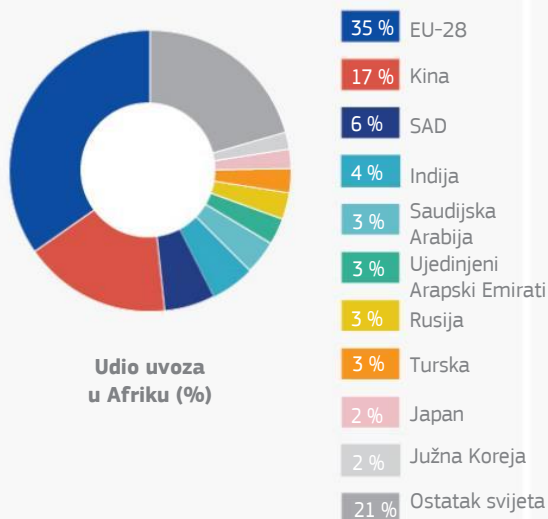
Posljednjih se godina **sigurnosno okruženje** Europske unije drastično promijenilo. Mnogi sadašnji izazovi miru i sigurnosti u Europi proizlaze iz nestabilnosti u neposrednom susjedstvu EU-a i novih oblika prijetnji.

Širenjem digitalne tehnologije sve su češće hibridne prijetnje i prijetnje ključnoj infrastrukturi. U porastu je rizik od zlonamjernih kiberaktivnosti i ciljanih kampanja dezinformiranja koje provode strani akteri kako bi utjecali na javnu potporu ili ugrozili našu demokraciju.

Opasnost od terorizma u bliskoj budućnosti vjerojatno neće nestati. Veći broj skupina, u Uniji i izvan nje, upotrebljava moderne kanale komunikacije za širenje radikalnih ideologija koje uzrokuju podjele u našim društvima i šire nestabilnost po cijelom svijetu. Europa će morati djelovati odlučno i u pogledu prevencije i potpore žrtvama terorizma. Nedavni napadi u Šri Lanki i Christchurchu na Novom Zelandu istaknuli su iznimnu važnost interneta koji terorističkim organizacijama omogućuje radikalizaciju i regrutiranje te olakšavanje i usmjeravanje terorističkih aktivnosti. Brzo otkrivanje i uklanjanje terorističkih sadržaja na internetu od ključne je važnosti i može se učinkovito provesti samo na europskoj i svjetskoj razini, stoga je Komisija predložila upravo takvo djelovanje.

Gospodarska konkurencija sve je jača i u susjedstvu EU-a, u Africi i u cijelom svijetu. Budući da primarni resursi postaju sve oskudniji, vjerojatno je da će se natjecanje za te resurse, a posebno za pitku vodu ili hranu, pojačati i time povećati sigurnosne prijetnje. Socijalne i gospodarske slabosti diljem svijeta, koje su posljedica nemogućnosti ili nedostatka volje nacionalnih vlada da osiguraju osnovne usluge ili socijalnu jednakost, dodatno jačaju nestabilnost i sigurnosne prijetnje. U takvom globalnom okruženju koje se brzo mijenja, Europa i posebno Afrika mogu imati znatne koristi od tješnjih gospodarskih i političkih veza. Drugi globalni igrači jačaju svoju prisutnost u Africi, a Europa s Afrikom surađuje kao s ravnopravnim partnerom i trebala bi nastojati dodatno povećati ulaganja i trgovinu.

Jača natjecanje za utjecaj u Africi

Istodobno geopolitička dinamika ističe ulogu Europske unije kao pouzdanog i stabilnog partnera sve većem broju zemalja te promicatelja multilateralnog poretka. Primjerice, EU je imao ključnu ulogu u sklapanju i provedbi nuklearnog sporazuma s Iranom radi postizanja dugoročne stabilnosti i blagostanja u regiji. EU je snažnim odgovorom na rusku aneksiju Krima i destabilizaciju istočne Ukrajine branio međunarodni poredak utemeljen na pravilima. Zalagao se za stabilnost, mir i sigurnost u regiji Sahelu, u Libiji i Afganistanu. Podupirao je ulogu Ujedinjenih naroda, među ostalim vodećom ulogom u međunarodnim pregovorima o klimi koji su doveli do Pariškog sporazuma i UN-ova Programa održivog razvoja do 2030.

I.3. Preporuke o politikama za sljedeći strateški program

Komisija je u ožujku 2017., uoči 60. obljetnice Ugovora iz Rima, objavila Bijelu knjigu o budućnosti Europe¹². U njoj je navedeno pet mogućih scenarija za budućnost EU-a s 27 država članica. Bila je to polazna točka za opsežnu raspravu o budućnosti Europe koja sada može poslužiti za izradu glavnih političkih prioriteta strateškog programa za razdoblje 2019.–2024. Komisija se snažno zalagala za sudjelovanje građana te je razvila nove oblike dijaloga i savjetovanja s njima, potakavši na taj način fleksibilniju i interaktivniju raspravu, u koju je putem interneta uključila širu i raznolikiju publiku.

Budućnost Europe – Razmatranja i scenariji za EU-27 do 2025.

(iz Komisijine Bijele knjige o budućnosti Europe, ožujak 2017.)

Scenarij 1.: Ne odustajemo. *Problemi se rješavaju kad se pojave, a u skladu s time donosi se i novo zakonodavstvo. Brzina donošenja odluka ovisi o prevladavanju razlika u stajalištima.*

Scenarij 2.: Samo jedinstveno tržište. *Naglasak je na produbljivanju jedinstvenog tržišta. EU-27 ne surađuje više no što to čini sada u područjima kao što su migracije, sigurnost ili obrana.*

Scenarij 3.: Oni koji žele više, čine više. *EU-27 nastavlja kao i dosad, ali ako neke države članice žele činiti više, zajedno rade na tome. Ostale države članice mogu im se pridružiti kasnije.*

Scenarij 4.: Činiti manje, ali učinkovitije. *EU-27 usredotočen je na ograničen broj prioriteta, u kojima djeluje brzo te raspolaže snažnim instrumentima za primjenu i provedbu.*

Scenarij 5.: Zajedno činimo mnogo više. *Države članice zaključuju da probleme mogu rješavati samo na razini 27 država članica te dodjeljuju veće ovlasti i resurse za zajedničko donošenje odluka na svim razinama. Odluke se donose brže i brže se primjenjuju.*

Stotine tisuća građana različitih nacionalnosti, dobi, religija i političkih opredjeljenja sudjelovalo je u gotovo 1 600 neformalnih javnih rasprava u gradskim vijećnicama, na sveučilištima i drugim mjestima diljem Europske unije. Više od 80 000 građana odgovorilo je i na internetski upitnik o budućnosti Europe koji je sastavio panel od 96 europskih građana.

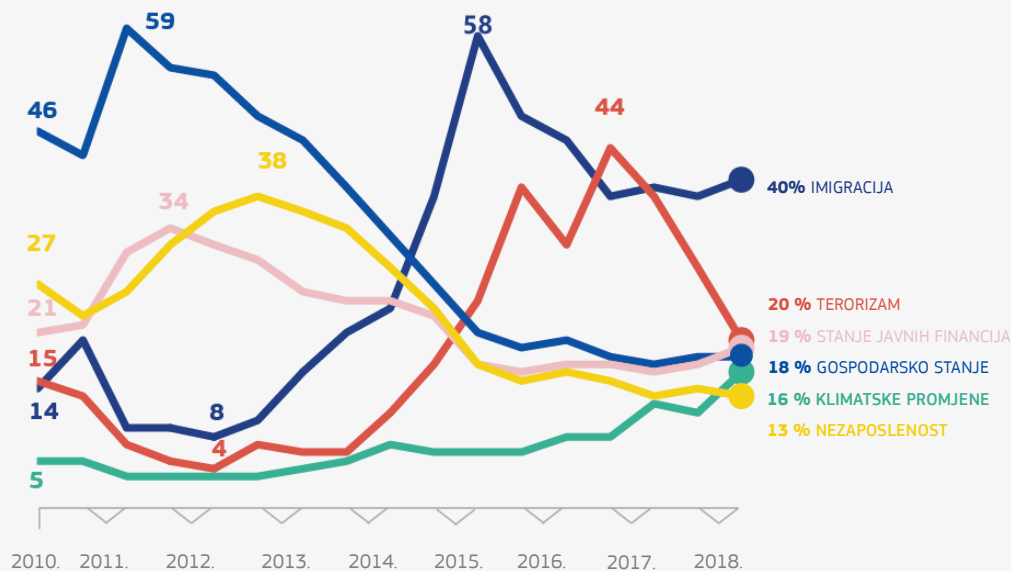
Istraživanja Eurobarometra potvrđuju da su se **prioriteti građana proteklih godina promijenili s obzirom na nove izazove i izmijenjeni globalni kontekst.**

¹² Bijela knjiga Europske komisije o budućnosti Europe: Razmatranja i scenariji za EU27 do 2025., COM(2017) 2025, 1.3.2017. Nakon Bijele knjige uslijedilo je 6 Komisijinih dokumenata za razmatranje:

- Dokument za razmatranje o socijalnoj dimenziji Europe, 26.4.2017. (koji su pripremili potpredsjednik Valdis Dombrovskis i povjerenica Marianne Thyssen)
- Dokument za razmatranje o svladavanju globalizacije, 10.5.2017. (koji su pripremili prvi potpredsjednik Frans Timmermans i potpredsjednik Jyrki Katainen)
- Dokument za razmatranje o produbljivanju ekonomske i monetarne unije, 31.5.2017. (koji su pripremili potpredsjednik Valdis Dombrovskis i povjerenik Pierre Moscovici)
- Dokument za razmatranje o budućnosti europske obrane, 7.6.2017. (koji su predstavili visoka predstavnica/potpredsjednica Federica Mogherini i potpredsjednik Jyrki Katainen)
- Dokument za razmatranje o budućnosti financija EU-a, 28.6.2018. (koji su predstavili povjerenici Günther Oettinger i Corina Crețu)
- Dokument za razmatranje „Prema održivoj Europi do 2030.“, 30.1.2019. (koji su pripremili prvi potpredsjednik Frans Timmermans i potpredsjednik Jyrki Katainen).

„Od pitanja s kojima se EU suočava u ovom trenutku, koja dva smatrate najvažnijima?“

(najviše dva odgovora s popisa od četrnaest prijedloga)

Napomena: Podaci su izraženi u postocima ukupnog broja ispitanika na razini EU-a. Grafikon prikazuje samo šest najčešćih odgovora.

Izvor: Izvor: Eurobarometar, jesen 2018.

Strateški program EU-a za razdoblje 2019.–2024. prava je prilika da se posvetimo izazovima i mogućnostima koji danas stoje pred Europom, uzimajući u obzir stajališta građana i rezultate izbora za Europski parlament te gradeći na temeljima napretka ostvarenog u zadnjih nekoliko godina. EU-u su sada potrebni novi, ambiciozni, realni i usredotočeni ciljevi za sljedeći politički ciklus. Svako naše djelovanje trebalo bi doprinositi održivosti europskog gospodarstva, društva i okoliša. Kako bi naša Unija postala ujedinjenija, jača i demokratičnija u sve nesigurnijem svijetu, Komisija smatra da bi se buduća djelovanja trebala usredotočiti na pet dimenzija. Komisija je usto objavila četiri komunikacije o jačanju naših ovlasti za donošenje odluka u ključnim područjima politika¹³.

Europa koja štiti

Europski projekt donio je mir i blagostanje u kojima uživamo već više od sedam desetljeća. Europa osigurava mir i sigurnost pomno osmišljenom kombinacijom ciljanih civilnih i vojnih mjera, i to je ono što Europsku uniju čini tako jedinstvenim sigurnosnim čimbenikom u svijetu. Za globalni mir potrebne su mjere na svjetskoj razini, a kao najuspješniji mirovni projekt u povijesti EU mora pritom odigrati svoju ulogu. Kad god je to moguće, moramo pomoći u sprečavanju nasilnih sukoba. Kad to nije moguće, a posrijedi su vrijednosti i

¹³ Komunikacije Komisije: „Snažniji globalni akter: učinkovitije donošenje odluka u području zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a”, COM(2018) 647, 12.9.2018.; „Prema učinkovitijem i demokratskijem odlučivanju u poreznoj politici EU-a”, COM(2019) 8, 15.1.2019.; „Učinkovitije donošenje odluka u području socijalne politike: utvrđivanje područja za poboljšani prelazak na glasanje kvalificiranom većinom”, COM(2019) 186, 16.4.2019.; „Učinkovitije i demokratskije donošenje odluka u okviru energetske i klimatske politike EU-a”, COM(2019) 177, 9.4.2019.

interesi EU-a, moramo djelovati pravodobno i odlučno, primjenjujući pritom integrirani pristup.

Trebali bismo nastojati izgraditi učinkovitu i istinsku **europsku sigurnosnu uniju**. Terorizam i sigurnost najveće su bojazni građana EU-a. S obzirom na porast prijetnji prekogranične prirode, Unija ima važnu ulogu u jačanju unutarnje sigurnosti. Moramo se učinkovitije služiti europskim resursima tako što ćemo udružiti napore u sprečavanju i borbi protiv terorizma, organiziranog kriminala, kiberkriminaliteta i hibridnih prijetnji. Sigurnost građana može se poboljšati s pomoću interoperabilnih informacijskih sustava i moderniziranog pravnog okvira za suradnju, primjerice boljim pristupom elektroničkim dokazima.

Trebali bismo se posvetiti i izgradnji istinske **europske obrambene unije** tako što ćemo nadograditi temelje postavljene proteklih godina kako bi obrambena suradnja u EU-u postala pravilo, a ne iznimka. EU bi se trebao usredotočiti na područja u kojima suradnja može donijeti jasne koristi, kao što su obrambena industrija i istraživanja, kiberobrana, vojna mobilnost, upravljanje hibridnim krizama te misije i operacije u inozemstvu. Na taj će način Europa moći preuzeti dodatnu odgovornost za vlastitu sigurnost, poboljšati svoju stratešku autonomiju te tako ojačati Organizaciju sjevernoatlantskog ugovora (NATO).

Trebamo proaktivnije upravljati **migracijama**. To zahtijeva sveobuhvatno djelovanje na svim razinama i istinski europski pristup koji se temelji na podjeli odgovornosti i solidarnosti među državama članicama. Funkcionalan je onaj sustav azila u kojem se prepoznaju zajedničke potrebe i zajedničke obveze kako bi Europa mogla ispuniti svoje obveze prema onima kojima je uistinu potrebna zaštita, osiguravajući pritom brzo vraćanje onih koji nemaju pravo na ostanak. Djelotvorna zaštita vanjske granice EU-a podrazumijeva potpuno operativnu europsku graničnu i obalnu stražu, koja bi što prije, a najkasnije do 2027. trebala doseći svoj ciljni kapacitet od 10 000 službenika. Europa mora i dalje promicati prijeko potrebnu integracijsku politiku na svim razinama kako bi ostvarila uključiva i povezana društva. Jednako tako, upravljanje migracijama usko je povezano s potrebom da primjenom pouzdanih i predvidljivih pravila očuvamo važno postignuće: slobodno kretanje unutar schengenskog prostora. Trebamo imati na umu i da je usklađen pristup zakonitim migracijama sve važniji te da se zakonitim načinima dolaska, uključujući preseljenje, smanjuje poticaj za korištenje krijumčarskih ruta prema Europi. Suradnja s partnerskim zemljama ključna je za uklanjanje temeljnih uzroka migracija, pružanje pomoći izbjeglicama, upravljanje mješovitim migracijskim tokovima, suzbijanje krijumčarenja te učinkovito vraćanje i ponovni prihvati. Kako bi se osigurala učinkovita pomoć ljudima u njihovim matičnim zemljama, potrebno je uskladiti humanitarne, razvojne i političke instrumente, a taj je pristup zagovaran već i u Globalnoj strategiji EU-a¹⁴, koju je izradila visoka predstavnica/potpredsjednica Komisije Federica Mogherini.

Konkurentna Europa

Istraživanje i inovacije trebamo usmjeriti na ekološku, socijalnu i gospodarsku tranziciju i povezane društvene izazove. Usto, europske znanstvene prednosti trebamo pretočiti u vodstvo u području revolucionarnih i disruptivnih inovacija. To znači da na razini EU-a treba poduzimati mjere za iznalaženje ambicioznih odgovora na probleme koji utječu na naš svakodnevni život, kao što su razvoj vještina, borba protiv raka, štetne emisije i stanje oceana, uključujući zagađenje plastikom. EU, njegove države članice i industrija trebali bi u

¹⁴ „Zajednička vizija, zajedničko djelovanje: jača Europa. Globalna strategija za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije”, lipanj 2016.

projekte ulagati zajednički te usmjeriti financijska sredstva i vještine u najnaprednije istraživačke i inovacijske projekte, od resursa i inovacija do primjene. Komisija je predložila da se iz sljedećeg proračuna EU-a za istraživanje i inovacije dodijeli 100 milijardi EUR. Iz sredstava kohezijske politike EU-a mobilizirat će se sličan iznos za potporu inovacijama u svim regijama Europe. Korištenje tih sredstava trebalo bi uskladiti s našom industrijskom politikom i reformama utvrđenima u kontekstu europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika.

Trebamo ulagati u ključne europske digitalne kapacitete kako bi Europa mogla postati svjetski predvodnik u digitalnoj transformaciji. Trebamo surađivati na **jačanju antropocentrične umjetne inteligencije proizvedene u Europi**. Ta bi se suradnja trebala temeljiti na Komisijinoj strategiji za umjetnu inteligenciju¹⁵ i koordiniranom planu koji je izrađen zajedno s državama članicama radi poticanja razvoja i upotrebe umjetne inteligencije u Europi. Potrebno je provesti zajedničke mjere u četiri ključna područja, a to su: povećanje ulaganja, osiguravanje veće dostupnosti podataka, njegovanje talenata i izgradnja povjerenja. EU bi i na razini EU-a i na međunarodnoj razini trebao razvijati i promicati antropocentrične i etičke pristupe u tehnološkom sektoru. Bolja koordinacija neophodna je kako bi Europa postala svjetski predvodnik u razvoju i primjeni najnaprednije, etične i sigurne umjetne inteligencije. Usporedo s time potrebno je uložiti napore u izgradnju vrhunskih europskih superračunala i strateških kiberkapaciteta.

Trebamo strateški osmisliti svoju tehnološku i industrijsku budućnost. **Modernom industrijskom politikom** osigurat ćemo potrebnu infrastrukturu, potaknuti inovacije, olakšati uvođenje novih tehnologija, promicati pametan regulatorni ekosustav i podupirati industriju u cjelini. Ta bi se politika temeljila na jedinstvenom tržištu i usredotočila na strateške lance vrijednosti¹⁶, kao što je proizvodnja održivih baterija u Europi. U okviru te politike trebali bismo biti spremni na poduzimanje hitnih mjera ako unutarnji ili vanjski konkurenti naruše ravnopravno tržišno natjecanje. EU bi trebao razviti nove instrumente za suzbijanje negativnih učinaka koji nastaju uslijed stranog državnog vlasništva i potpore. Istodobno, pravila EU-a o tržišnom natjecanju i dalje su temelj poštenog tržišnog natjecanja te koriste potrošačima, donose veću mogućnost izbora i potiču inovacije. Kako bi se uzela u obzir nova tehnološka dostignuća, osobito sve veća ovisnost o pristupu podacima u industrijskim sektorima, važno je da ta pravila budu ažurna¹⁷.

Trebamo unaprijediti, modernizirati i u potpunosti provesti **jedinstveno tržište** u svim njegovim aspektima te ukloniti umjetne razlike između tradicionalnih i digitalnih tržišta. Trebamo uzeti u obzir višestruke zahtjeve Europskog vijeća da se dovrši i produbi jedinstveno tržište, posebice rješavanjem pitanja u zahtjevnim područjima kao što su usluge, koje su zaslužne za 70 % našeg BDP-a (i u kojima zaostajemo za nekim konkurentima kad je riječ o produktivnosti). Produbljeno jedinstveno tržište s ugrađenom dimenzijom digitalnoga gospodarstva koja se temelji na zaštiti podataka omogućit će poduzećima da se šire i trguju preko granica. Novim pravilima o zaštiti potrošača prilagođenima digitalnom dobu, boljom zaštitom zviždača i učinkovitijom provedbom ojačat će se povjerenje potrošača. Provedba u području tržišnog natjecanja ključna je kako bi se europska poduzeća poduprla u nastojanju da ojačaju svoju globalnu konkurentnost poticanjem ulaganja i unapređivanjem poslovnih

¹⁵ Komunikacija Komisije „Umjetna inteligencija za Europu”, COM(2018) 237 final, 25.4.2018.

¹⁶ *EU Industrial Policy after Siemens-Alstom: Finding a new balance between openness and protection* (Industrijska politika EU-a nakon slučaja Siemens-Alstom: uspostavljanje nove ravnoteže između otvorenosti i zaštite), Europski centar za političke strategije, 18.3.2019.

¹⁷ Vidjeti izvješće „*Competition policy for the digital era*” („Politika tržišnog natjecanja za digitalno doba”), 2019., koje je naručila povjerenica za tržišno natjecanje Margrethe Vestager.

modela. Modernizacijom oporezivanja poduzeća i pravila o porezu na dodanu vrijednost poduzećima će se omogućiti da iskoriste puni potencijal jedinstvenog tržišta.

Trebamo nastaviti poticati rast i osigurati održivi napredak daljnjim produbljivanjem **ekonomske i monetarne unije**¹⁸ te jačanjem strukturnih reformi na nacionalnoj razini. Budući da će se europodručju u sljedećih pet godina vjerojatno pridružiti nove članice, EU i europodručje postupno će rasti te će cijela Unija postati područje jedinstvene valute kao što je predviđeno. Stoga bismo trebali dodatno ojačati bankarski sustav i ubrzati integraciju tržišta kapitala. S pomoću dubokog i likvidnog europskog tržišta kapitala poboljšat će se podjela rizika s privatnim sektorom, povećati konkurentnost i otpornost naše Unije te stvoriti okosnica za važniju međunarodnu ulogu eura. Usto trebamo ostvariti i daljnji napredak u usklađivanju gospodarskih, fiskalnih i socijalnih politika naših država članica. Pojednostavnjenjem Pakta o stabilnosti i rastu mogle bi se povećati transparentnost i usklađenost, uz istodobno podupiranje postupnog razvoja zajedničkog smjera fiskalne politike za europodručje¹⁹. Za dovršetak ekonomske i monetarne unije koristan instrument stabilizacije bila bi i europska sigurna imovina, koja bi se uvodila postupno. Njezino bi uvođenje zahtijevalo usporedni rad na regulatornom tretmanu izloženosti javnom dugu.

U višegodišnji financijski okvir EU-a trebamo uvrstiti **proračunski instrument za konvergenciju i konkurentnost za europodručje**, kojim će se, u skladu s prijedlogom Komisije koji je podržan na sastanku na vrhu država europodručja u prosincu 2018., potaknuti reforme i ulaganja. S vremenom, u cilju dovršetka naše ekonomske i monetarne unije, trebamo uspostaviti i funkciju stabilizacije kako bismo dodatno povećali svoju otpornost.

Trebamo i dalje podupirati preobrazbu **europskog tržišta rada** vodeći računa o njegovoj pravednosti. Potrebno je dodatno poboljšati radne uvjete te zdravlje i sigurnost na radu. Mobilnost radne snage mora biti pravedna te se njome mora dobro upravljati, a postojeća pravila trebalo bi provoditi učinkovito. Trebamo pomoći državama članicama da prilagode svoje sustave obrazovanja i osposobljavanja kako bi građanima prenijeli vještine potrebne na današnjem tržištu rada²⁰. Pružanje odgovarajuće socijalne zaštite svim zaposlenima, ulaganje u cjeloživotno učenje, osposobljavanje i usavršavanje radne snage u EU-u te osiguravanje jednakih mogućnosti bit će od ključne važnosti u društvu koje stari i sve se više digitalizira.

Trebamo osigurati **moderan i fleksibilan regulatorni okvir za mobilnost i promet**, osobito za automatiziranu i povezanu mobilnost. Trebali bismo poboljšati povezanost diljem Europe dovršavanjem jedinstvenog europskog prometnog prostora. Europa bi trebala preuzeti vodeću ulogu u izradi novih međunarodnih normi za sigurnu, pametnu, održivu i otpornu mobilnost. Pravila EU-a moraju učinkovito štititi naše prometne sustave od novih i rastućih prijetnji sigurnoj mobilnosti, kao što su kibernetički napadi. Trebamo smanjiti utjecaj naših prometnih sustava na okoliš i klimu. To znači hitno uvođenje alternativnih goriva te daljnje poboljšanje normi za vozila kad je riječ o emisijama CO₂, onečišćujućim tvarima i buci. Usto bismo trebali istinski usvojiti pristup kružnog gospodarstva te uzeti u obzir socijalni učinak prelaska na čišći i automatiziraniji prijevoz.

¹⁸ Nastavak u smjeru utvrđenom u izvješću petorice predsjednika „Dovršetak europske ekonomske i monetarne unije”, koje je objavljeno u lipnju 2015.

¹⁹ Predsjednik Juncker je u siječnju 2019. pozvao Europski fiskalni odbor da do kraja srpnja 2019. donese ocjenu postojećih fiskalnih pravila EU-a u kojoj će poseban naglasak staviti na mogućnosti njihova daljnjeg pojednostavnjenja.

²⁰ Komunikacija Komisije „Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet: Doprinos Europske komisije sastanku na vrhu u Göteborgu 17. studenoga 2017.” COM(2017) 673 final, 14.11.2017.

Pravedna Europa

Moramo i dalje **raditi na ostvarivanju europskog stupa socijalnih prava**, koji su u studenome 2017. zajednički proglasili Europski parlament, Vijeće i Komisija. Trebamo se suočiti s nejednakostima i društvenim izazovima u svim regijama i državama članicama te u različitim područjima gospodarstva. Nejednakosti često uzrokuju osjećaj uskraćenosti za prilike. Naglasak bi trebao biti ne samo na otvaranju novih radnih mjesta, već i na njihovoj kvaliteti te pristupu socijalnoj zaštiti, ali i na osiguravanju jednakog pristupa visokokvalitetnom obrazovanju, osposobljavanju i cjeloživotnom učenju. Trebalo bi razmotriti i druge ideje, kao što je postupno uspostavljanje zajedničkog sustava reosiguranja u slučaju nezaposlenosti.

Usto trebamo surađivati s državama članicama kako bismo ostvarili **socijalnu uključenost i jednakost**, među ostalim tako što ćemo se posvetiti otklanjanju regionalnih razlika, potrebama manjina, rodnim pitanjima i izazovu starenja stanovništva. I socijalne i teritorijalne nejednakosti često su plodno tlo za sve snažniji osjećaj nepravde. Europske institucije trebale bi služiti kao primjer, osobito u pogledu rodnih pitanja i promicanja jednakih mogućnosti za sve.

Trebamo strogo čuvati i promicati zajedničke vrijednosti i uzajamno povjerenje na kojima je utemeljena Europska unija. Oni se temelje na našoj zajedničkoj kulturi te određuju smjer naših politika i potiču osjećaj pripadnosti. To je posebno važno za **vladavinu prava**, koja je preduvjet demokracije i temeljnih prava, te za neometano funkcioniranje našeg unutarnjeg tržišta i suradnju u području pravosuđa i unutarnjih poslova. Moramo dodatno ojačati svoje zajedničke kapacitete za zaštitu i očuvanje vladavine prava. To se mora postići stvaranjem kulture vladavine prava diljem EU-a, obvezivanjem na učinkovito rješavanje problema i poboljšanjem instrumenata kojima se pritom služimo.

Trebamo zaštititi svoja **temeljna prava** u digitalnom svijetu. To što se služimo novim tehnologijama ne znači i ne smije značiti da se vodimo novim vrijednostima. EU bi trebao nastaviti jačati svoj vodeći položaj u području zaštite podataka i privatnosti te postati model podatkovnog gospodarstva utemeljenog na vrijednostima. Etička i pravna pitanja povezana s umjetnom inteligencijom trebalo bi rješavati proaktivno s pomoću snažnog regulatornog okvira. Za digitalnu su transformaciju potrebni i visoki standardi u području kibersigurnosti i zaštite potrošača.

Potrebna nam je pravedna i moderna **porezna politika** prilagođena izazovima digitalnoga gospodarstva kojom se osiguravaju jednaki uvjeti za internetske divove, internetske trgovačke platforme i lokalna poduzeća. Borba protiv utaje poreza, poreznih prijevara i izbjegavanja poreza zahtijevat će užu suradnju na međunarodnoj razini i među nacionalnim poreznim tijelima.

U okviru digitalne transformacije zdravstvenih sustava trebamo **podupirati visokokvalitetnu, cjenovno pristupačnu i dostupnu zdravstvenu skrb**. Pravila EU-a o farmaceutskim proizvodima trebala bi ići ukorak sa znanstvenim dostignućima, doprinijeti borbi protiv antimikrobne rezistencije, omogućiti rješavanje problema nestašica lijekova te poboljšati dostupnost i cjenovnu pristupačnost terapija i pristup njima. EU bi trebao podupirati države članice u nastojanjima da svoje sustave zdravstvene skrbi učine učinkovitima, pristupačnima i otpornima, među ostalim s pomoću njihove digitalne transformacije. Treba nastojati riješiti i problem tzv. „zdravstvenih pustinja” koji se odnosi na

sve manji broj visokokvalificiranih medicinskih stručnjaka u nekoliko regija EU-a. U tim je regijama ugrožen pristup osnovnim uslugama zdravstvene zaštite.

Trebamo podupirati pristup **kvalitetnom, energetske učinkovitom i cjenovno pristupačnom stanovanju** za sve u Europi te pomoći državama članicama da osiguraju funkcionalna tržišta nekretnina i primjereno pružanje usluga socijalnog stanovanja.

Održiva Europa

Trebamo posvetiti posebnu pozornost provedbi svih ciljeva održivosti i u samom EU-u i globalno u skladu s **Programom održivog razvoja do 2030.**, koji su donijeli Ujedinjeni narodi. Da bismo ostvarili te ciljeve, trebamo modernizirati gospodarstvo kako bismo uveli održive obrasce potrošnje i proizvodnje, ispravili neravnoteže u prehrambenom sustavu te postigli održivu mobilnost i primjenjivali održive načine proizvodnje i upotrebe energije te projektiranja zgrada. Trebamo to učiniti na društveno pravedan način, a u tranziciji ne smijemo nikoga zapostaviti. Usto trebamo usmjeriti obrazovanje, znanost, sredstva, poreze, trgovinu i upravljanje na postizanje ciljeva održivog razvoja.

Trebamo pojačati svoje napore u borbi protiv **klimatskih promjena i uništavanja okoliša**, koji ugrožavaju bioraznolikost na kopnu i u oceanima. Moramo ostvariti klimatske i energetske ciljeve za 2030. te postići rezultate u okviru ambiciozne dugoročne strategije za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Kako bi poduprla ostvarivanje tog cilja, Komisija je za ulaganja u borbu protiv klimatskih promjena namijenila 25 % budućeg višegodišnjeg financijskog okvira. Trebamo zaustaviti gubitak biološke raznolikosti i okrenuti taj trend u suprotnom smjeru te bolje predvidjeti i ublažiti rizike od katastrofa i bolesti povezanih s klimom, među ostalim s pomoću novouspostavljenog mehanizma rescEU-a za civilnu zaštitu. Taj bi integrirani pristup održivosti trebalo poduprijeti moderniziranom zajedničkom poljoprivrednom politikom.

Moramo prijeći na resursno učinkovitije **kružno gospodarstvo** promicanjem zelenog rasta, biogospodarstva i održivih inovacija. Trebali bismo uložiti veće napore kako bismo potaknuli odgovorno ponašanje poduzeća, održive odluke potrošača i mobilizaciju privatnih sredstava iz raznih izvora. Kako bi Europa postala i ostala održiva, novi bi se akcijski plan za kružno gospodarstvo mogao usredotočiti na održivu upotrebu resursa, osobito u sektorima koji se intenzivno koriste resursima i imaju velik učinak. Njime bi se odgovorilo na očekivanja koja građani imaju o sigurnoj, zdravoj i cjenovno pristupačnoj hrani²¹. Ambicioznom strategijom za gospodarstvo bez onečišćenja potaknule bi se inovacije za pronalaženje čišćih alternativa i zamjena, čime bismo sadašnjim i budućim generacijama osigurali čist zrak, tlo i oceane.

Trebamo maksimalno iskoristiti potencijal **energetske unije** tako što ćemo se posvetiti rješavanju glavnih preostalih pitanja, uključujući energetske sigurnost, troškove energije za kućanstva i poduzeća te utjecaj na klimatske promjene. EU je već uspostavio najnapredniji zakonodavni okvir za čistu energiju i sada bi se trebao usredotočiti na njegovu provedbu. Trebali bismo nastaviti ulagati napore u diversifikaciju opskrbe energijom i međusobno povezivanje nacionalnih energetskih mreža te u poticanje prelaska na održive izvore energije i energetske učinkovitost. Oporezivanjem energije može se poduprijeti prelazak na čistu energiju te pridonijeti održivom i socijalno pravednom rastu.

²¹ Nedavno donesenom Direktivom o nepoštenim trgovinskim praksama u prehrambenom lancu (Direktiva (EU) 2019/633 od 17. travnja 2019.) EU je poduzeo konkretne mjere za podupiranje prihoda te posljedično i održivosti poljoprivrednika iz EU-a.

Utjecajna Europa

U sve podijeljenijem i multipolarnom svijetu EU će morati ojačati svoj položaj kako bi zajamčio svoj prosperitet, sigurnost i vrijednosti. Za to će biti potrebni zajednički napor: nijedna država članica ne može to učiniti sama. Samo EU u cjelini može oblikovati svjetska događanja i osigurati da mi Europljani postavljamo standarde umjesto da ih preuzimamo. Samo će nam zajedništvo omogućiti da usred žestoke globalne konkurencije očuvamo europski način života i obranimo svoje vrijednosti u cijelom svijetu.

Kao što je naglašeno u Globalnoj strategiji iz lipnja 2016., Europa mora biti svjetski predvodnik te dosljedno i snažno podupirati **multilateralni globalni poredak koji se temelji na pravilima i čija su okosnica Ujedinjeni narodi**. EU bi trebao promicati globalno upravljanje utemeljeno na osnovnim vrijednostima ljudskih prava, vladavine prava, održivog razvoja, multilateralizma i poštovanja međunarodnog humanitarnog prava.

Trebali bismo odlučnije iskoristiti znatnu gospodarsku snagu EU-a za promicanje svojih globalnih interesa. Planom za otvorenu i poštenu trgovinu otvaraju se mogućnosti za europske građane i poduzeća te se istodobno osiguravaju jednaki uvjeti kod kuće i u inozemstvu. Trebali bismo dati prednost očuvanju **multilateralnog trgovinskog sustava koji se temelji na Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO)** i koji je reformiran kako bi se uzela u obzir nova kretanja u svjetskoj trgovini te pojačati suradnju s glavnim međunarodnim trgovinskim partnerima.

EU bi trebao iskoristiti svoju gospodarsku važnost kako bi ojačao svoje kapacitete u području sankcija, i to poboljšanjem učinkovitosti vlastitih mjera i boljom pripremom za obranu od izvanteritorijalnih učinaka jednostranih sankcija trećih zemalja. **Važnija međunarodna uloga eura** povećala bi ekonomsku i monetarnu suverenost Europe, smanjila troškove i rizik trgovine na međunarodnoj razini te pridonijela većoj financijskoj stabilnosti.

Prioritet EU-a trebao bi biti i razvoj snažnih veza s bliskim susjedima na temelju jasne ravnoteže prava i obveza. To uključuje **podupiranje transformacije zapadnog Balkana vjerodostojnom politikom proširenja**, pri čemu se EU mora pridržavati svojih obveza. Usto bismo trebali doprinijeti stabilizaciji **svojih istočnih i južnih susjeda** te istodobno raditi na zajedničkim izazovima. EU bi trebao ojačati svoje veze i suradnju s Afrikom kako bi se ta dva kontinenta zbližila gospodarski i politički te surađivala na ostvarenju zajedničkih interesa i rješavanju problema. **Savez Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta** osnovan u rujnu 2018. mora se provesti u potpunosti kako bi se povećanom trgovinom i ciljanim ulaganjima, među ostalim u obrazovanje i relevantne vještine, stvorile nove prilike i izgradilo čvrsto partnerstvo za međunarodni poredak koji se temelji na pravilima i vrijednostima.

Dio II.: Posebni europski komunikacijski izazov: kako učinkovito komunicirati na europskoj razini u vrijeme rastuće fragmentacije i širenja dezinformacija

Snagu za svladavanje izazova s kojima se suočava u sve polariziranijem i nestabilnijem svijetu Europa će naći u jedinstvu i zajedničkim vrijednostima. Samo zajednički možemo ispuniti očekivanja građana da će ih Unija štititi i osnaživati. No samo to nije dovoljno. Za napredak Europe potreban je aktivni i trajni angažman njezinih građana, a on se postiže stalnim, iskrenim i transparentnim informiranjem o tome što EU jest, što poduzima i kako i zašto se odluke donose.

Za informiranje o EU-u zajednički su odgovorne institucije EU-a i države članice na svim razinama (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj), a toj zadaći moraju pristupiti ozbiljno i smatrati je prioritetom. Glavni je cilj građanima omogućiti da donose informirane odluke i u potpunosti sudjeluju u europskoj demokraciji. Zato se o temama povezanim s EU-om mora komunicirati na jezicima građana EU-a. Višejezična komunikacija obilježje je EU-a i njegove kulturne različitosti.

Kada u razdoblju od 23. do 26. svibnja 2019. izađu na birališta, Europljani bi se osim na političke programe trebali moći osloniti i na dokaze i činjenice. Međutim, u današnjem fragmentiranom i polariziranom medijskom i informacijskom okruženju u kojem društveni mediji imaju sve važniju ulogu to nije uvijek jednostavno. U digitalno doba informacije se nalaze i objavljuju lakše no ikada prije, što je s jedne strane golem potencijal za šire i dublje rasprave u cijeloj Uniji, a s druge donosi rizike i potrebu da se zajamči odvijanje rasprava na temelju pouzdanih i točnih informacija. Da bi se to ostvarilo, potrebna je suradnja institucija EU-a i država članica.

Institucije EU-a, a osobito Junckerova Komisija, pokušavale su tijekom mandata naglasiti političku i stratešku komunikaciju. U ovom odjeljku objedinili smo pouke izvučene iz tog iskustva.

II.1. Komuniciranje o EU-u zajednička je odgovornost

Europska unija je prije svega unija građana i vrijednosti, a odlikuje ju jedinstven sustav demokracije koji dopunjuje nacionalne, regionalne i lokalne demokratske sustave svih država članica i s njima uzajamno djeluje, a omogućuje i izravnu suradnju s građanima i civilnim društvom. Svi koji oblikuju budućnost Europe svjedoče o tome što znači biti dio Unije i koje su prednosti i posljedice njezinih politika i odabira.

Kada je riječ o informiranju građana o EU-u, **svi sudionici u donošenju politika i odluka trebaju iskrenije priznati zajedničku odgovornost.** Vrijeme je da prestanemo uspjehe pripisivati nacionalnim vladama, a neuspjehe europskim institucijama i da počnemo jasnije objašnjavati zajedničke odluke i politike. Nijedan sustav ne može preživjeti ako su za njegovu izgradnju suodgovorni upravo najglasniji kritičari. Nacionalistička i populistička politika temelji se na lažnoj opreci nacionalnih i europskih interesa. Institucije EU-a i države članice moraju na to složno odgovoriti snažnim protuargumentom o važnosti i prednostima EU-a.

Ako želimo da građani vjeruju Uniji, moramo odgovoriti na njihove legitimne brige i očekivanja. Europljani često smatraju da nisu dovoljno informirani o funkcioniranju EU-a²². Da bi se to promijenilo, moramo građanima objasniti kako EU utječe na njihove živote i pobrinuti se da bolje shvate kako EU funkcionira i koja su pitanja u njegovoj nadležnosti.

- ✓ Komunikacija i oblikovanje politika neodvojivi su i o njoj se ne smije razmišljati kao o usputnom dijelu politika ili načinu njihova „poliranja”.
- ✓ Komunikacija mora biti **dvosmjerna** i potrebno je prvo **saslušati**, a zatim **odgovoriti**.
- ✓ Mora biti **činjenična, ali i izazivati emocije**, potkrijepljena **podacima, prilagođena ciljnoj publici i jasna**.
- ✓ Trebala bi se temeljiti na zajedničkim vrijednostima, usredotočiti na konkretne koristi od politika EU-a koje građani osjećaju i pružiti potporu izgradnji zajednice²³.
- ✓ **Uspjeh oblikovanja politika ovisi o dobroj višejezičnoj komunikaciji, koja omogućuje njihovo razumijevanje i prihvaćanje.**

Sloboda i pluralizam medija jesu i moraju ostati temelj Unije, kako je utvrđeno člankom 11. Povelje o temeljnim pravima. Tradicionalni mediji, posebno novinari u Bruxellesu, ali i regionalni i lokalni mediji, ključni su partneri u izvješćivanju o radu Unije. Na Komisijinoj dnevnoj podnevnoj konferenciji za tisak više od 1 000 akreditiranih novinara iz gotovo 60 zemalja ima priliku postavljati pitanja o politikama i odlučivanju u EU-u. Ta konferencija i ostali načini izvješćivanja o radu EU-a osmišljeni su kako bi novinari iz država članica mogli povezati rasprave o pitanjima EU-a s raspravama o nacionalnim pitanjima. Javnost više vjeruje tradicionalnom tisku nego društvenim medijima jer ga smatra neovisnim izvorom vijesti i analiza o EU-u²⁴. Međutim, jedinstvenu perspektivu koju nude mediji sa sjedištem u Bruxellesu često zasjene ili marginaliziraju vijesti pisane iz nacionalne perspektive. Stalna potpora specijaliziranim novinarima i medijima doista zainteresiranim za europska pitanja i proeuropski tonovi nacionalnih čelnika i dalje će biti presudni za stvaranje istinskog „europskog javnog prostora” za utemeljenu raspravu.

Međutim, komuniciranje u Europi nije zadaća jedne institucije ili pojedinca. Institucije EU-a u komunikaciji o EU-u moraju poštovati obvezu da transparentno objasne i opravdaju svoj rad, ali ne mogu niti bi smjele same odgovarati za obranu Unije. Iako ima posebnu ulogu kao čuvarica Ugovora i inicijator propisa EU-a, Komisija nema isti utjecaj ni bliskost kao nacionalne ili regionalne vlade u komunikaciji sa svojim građanima. Komisija ne može

²² Standardno istraživanje Eurobarometra br. 88, studeni 2017.

²³ Kako je preporučeno u izvješću iz 2017. godine pod nazivom „Informiranje građana EU-a: iskoristiti priliku”, čiji je autor posebni savjetnik predsjednika Junckera za komunikaciju s građanima Luc Van den Brande.

²⁴ U 2017. se povjerenje javnosti u tradicionalne medije (televiziju i tisak) povećalo, a povjerenje u internet i društvene mreže smanjilo. Tradicionalni mediji najvjerodostojniji su izvor vijesti: radio (70 %), televizija (66 %), tiskane novine i časopisi (63 %). S druge strane manje od polovine građana (47 %) vjeruje internetskim novinama i časopisima, a taj je broj još manji kada je riječ o internetskim stranicama i podcastovima (27 %), internetskim društvenim mrežama i aplikacijama za razmjenu poruka (26 %) – Flash Eurobarometar 464, veljača 2018.

riješiti ni problem nedostatka informacija. Stoga je u izvješćivanju o politikama EU-a presudno snažno sudjelovanje drugih institucija EU-a i država članica na svim razinama.

Prema Ugovorima, u donošenju odluka EU-a trebalo bi što više poštovati načelo transparentnosti i suradnje s građanima²⁵. Iako je već ostvaren velik napredak, da bi se postigla zajednička odgovornost za rezultate političkih procesa, nužno je savjesno i jasno odlučivanje. Na taj način izbjegao bi se i stalno prisutan „mit o krizi” i tendencija da se komunikacija uglavnom usmjeri na sporne točke. Rasprave čelnika, vlada, institucija i građana o politikama EU-a nisu znak sukoba nego zdravog i dinamičnog demokratskog angažmana. **Stalna potreba za postizanjem uravnoteženih i održivih kompromisa svojstvena je modelu upravljanja koji su Europljani sami odabrali** i važno je da svi sudionici u donošenju odluka na tome ustraju.

Brojni primjeri svjedoče o uspješnoj suradnji institucija EU-a i država članica kada treba pokazati europsko jedinstvo na svjetskog razini. Primjerice, u komunikaciji o Europskoj godini razvoja 2015. istaknuta je predanost Unije UN-ovim ciljevima održivog razvoja, u čijem ostvarenju sudjeluju sve institucije EU-a i zajednice nevladinih razvojnih organizacija. Radi promicanja strateških interesa EU-a potrebno je poboljšati komunikaciju i aktivnosti informiranja u trećim zemljama.

Sporazum EU-a o slobodnoj trgovini s Japanom još je jedan primjer zajedničkog pristupa: Komisija, Vijeće i nacionalne vlade složno su isticali njegove prednosti. Na početku mandata Komisija je na temelju iskustava stečenih tijekom prethodnih pregovora, koji su često bili žestoko kritizirani zbog manjka transparentnosti, odlučila objaviti sve pregovaračke mandate i dokumente i osigurati njihovu transparentnost.

Isto tako, u Komunikaciji Komisije o povlačenju Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije ponovljena je jasna i jednostavna poruka jedinstva 27 država članica, a pregovori o povlačenju odvijali su se uz dosad nezabilježenu razinu otvorenosti i transparentnosti. Budući da je o Brexitu izvješćivala posebna radna skupina Komisije, ta tema nije uspjela zasjeniti pozitivni program Europske unije niti na njega štetno utjecati.

²⁵ Članak 1. Ugovora o Europskoj uniji.

Transparentnost u pregovorima o Brexitu

Sastanci na vrhu i sastanci na visokoj razini s trećim zemljama pružaju institucijama EU-a i državama članicama priliku da istaknu važnu ulogu Unije kao pokretača pozitivnih promjena unutar i izvan njezinih granica. Taj pristup temelji se na transparentnosti koja se postiže objavljivanjem pregovaračkih dokumenata u drugim područjima politika, a o tome svjedoči odlučujuća uloga koju je EU imao u postizanju sporazuma o klimatskim promjenama u Parizu u prosincu 2015. Taj transparentni pristup pridonio je jedinstvu među državama članicama i omogućio informiranje i uključivanje građana u cijeli postupak.

Iz brojnih sličnih primjera očita je važnost zajedničke, koordinirane komunikacije. Međutim još mnogo možemo naučiti iz trenutaka u kojima naša komunikacija nije bila dovoljno uspješna. Naponi EU-a često su zasjenjeni pretjeranim obećanjima koje ne prate odgovarajući rezultati. To je osobito vidljivo kada se zna koliko puta su se čelnici EU-a u zaključcima Europskog vijeća obvezali na „dovršenje jedinstvenog digitalnog tržišta” ili „bankarske unije”. S druge strane EU je često pretjerano skroman kada izvješćuje o postignutim rezultatima. Dobar je primjer i izvješćivanje o migracijama. Iako se u javnom i političkom životu još često govori o „migracijskoj krizi u Europi”, broj dolazaka u EU ustvari se vratio na razinu prije krize.

Komunikacija institucija EU-a često je otežana i činjenicom da se EU ne može natjecati s uvjerljivim nacionalnim glasilima ili internetskim platformama. Primjerice, tijekom rasprave o reformi propisa EU-a o autorskim pravima institucije EU-a su se u tjednima uoči odlučujućeg glasanja u Europskom parlamentu suočile sa snažnim lobiranjem i komunikacijskom kampanjom protiv predložene reforme. Zbog manjka podjednako snažnog odgovora institucija EU-a razlozi i ciljevi te reforme nisu bili dovoljno poznati javnosti iako je na kraju većina zastupnika Europskog parlamenta ipak glasala za nju.

Kako bi se spriječili slični trendovi i uklonili postojeći nedostaci, potrebna je usklađenija komunikacija na nacionalnoj razini. Čelnici EU-a osobito bi trebali bolje uskladiti izjave o rezultatima pregovora i sastanaka na vrhu namijenjene sugrađanima.

Osim toga, u svim fazama donošenja odluka postoje brojne druge mogućnosti za zajedničko komuniciranje koje bi institucije EU-a i države članice trebale iskoristiti.

Ti primjeri upućuju na potrebu za boljim usklađivanjem komunikacije o EU-u na europskoj, nacionalnoj, lokalnoj i regionalnoj razini. Komunikacijska suradnja među institucijama EU-a dobro je razvijena, posebice suradnja Komisije i Europskog parlamenta. Potpisivanjem zajedničke izjave u prosincu 2017. odjeli za komunikacije dviju institucija složili su se da će u razdoblju uoči europskih izbora surađivati i dijeliti resurse, a najvažniji primjer tih napora je kampanja www.ovajputglasam.eu. Te dvije institucije zajednički su odgovorne za **poticanje građana da donesu informirane odluke o budućnosti Europe**.

Iz tog pragmatičnog pristupa razvila se nova kultura suradnje, kojom se nadilazi institucionalno suparništvo da bi se promicale koristi EU-a za građane i koju odlikuje promicanje samog EU-a. Isto tako, u vizualnoj komunikaciji u povodu 60. obljetnice potpisivanja Ugovora iz Rima institucije EU-a nisu se građanima obraćale u svoje ime nego u ime EU-a.

I nakon nadolazećih izbora Parlament i Komisija trebali bi poticati suradnju između ureda za vezu Parlamenta i predstavništava Komisije u državama članicama radi pospješivanja redovite zajedničke komunikacije o politikama EU-a i kombiniranja aktivnosti informiranja. U te bi aktivnosti trebale biti uključene i nevladine organizacije, socijalni partneri, informacijski centri Europe Direct, ostale mreže i akademska zajednica. Zahvaljujući radu predstavništava Komisije i ureda za vezu Parlamenta u zajedničkim prostorima u „europskim kućama” diljem Unije i informacijskim centrima „Europa Experience” (Doživljaj Europe), koji već djeluju u nekoliko država članica, prisutnost EU-a u državama članicama opipljivija je, a njegov identitet snažniji. Više od 70 000 građana već je posjetilo nedavno otvoreni centar „Europa Experience” u Helsinkiju.

Kontakti centar Europe Direct:

Jedinstveni europski telefonski broj za pitanja građana EU-a. Kontakti centar odgovara telefonom/e-poštom na bilo kojem od 24 službena jezika EU-a.

Kontakti centri Europe Direct u brojevima:

109 000 pitanja u 2018.

27 000 pitanja od siječnja do ožujka 2019.

85 % zadovoljnih korisnika
Besplatni telefon iz EU-a: +800 6 7 8 9 10 11.
Na internetu: https://europa.eu/european-union/contact_hr

Mreža Europe Direct

sastoji se od otprilike

440 informacijskih centara Europe Direct u svim državama članicama

330 europskih dokumentacijskih centara

koji prilično ravnomjerno pokrivaju gradove, ruralna područja i najudaljenije regije u 28 država članica.

II.2. Stalni dijalog s građanima

Stalna suradnja s građanima nužna je za jačanje europskog identiteta i demokracije i veću odgovornost za europski projekt. Povjerenike se aktivno poticalo na sudjelovanje u dijalogu s građanima diljem Unije.

Angažman građana mora biti dvosmjernan. Povjerenici tijekom tih dijaloga imaju priliku predstaviti politički program Komisije i, što je još važnije, čuti što građani misle i očekuju. Predstavništva funkcioniraju kao „oči, uši i glas” Komisije na terenu i zadaća im je osigurati da ti dijalozi budu u skladu s nacionalnim i lokalnim kontekstom.

Bijela knjiga Europske komisije iz ožujka 2017. o budućnosti Europe dala je novi poticaj tom procesu. U posljednjih pet godina stotine tisuća građana sudjelovale su u približno 1 600 dijaloga i savjetovanja s građanima diljem Europe, u organizaciji Komisije ili uz njezinu pomoć. Od siječnja 2015. u dijalozima i savjetovanjima s građanima sudjelovale su stotine zastupnika Europskog parlamenta i

članova nacionalnih i regionalnih vlada te svih 28 povjerenika Komisije. Odbor regija je u okviru kampanje „Promišljanje o Europi” proširio raspravu na regije, a Gospodarski i socijalni odbor uključio je civilno društvo u dijaloge o budućnosti Europe. Velika potpora francuskog predsjednika Macrona tom novom obliku interakcije s građanima znatno je povećala njihovu vidljivost.

Izvješće o dijalozima i savjetovanjima s građanima objavljeno 30. travnja 2019. potvrđuje da većina građana smatra kako je Europa bitna za rješavanje globalnih izazova, ali od nje očekuje da bude učinkovitija i transparentnija²⁶.

²⁶ Europska komisija, Glavni zaključci izvješća o napretku u dijalozima i savjetovanjima s građanima, 30.4.2019., (https://ec.europa.eu/commission/progress-reports-citizens-dialogues-and-consultations_hr).

Najvažnija očekivanja građana od EU-a:

Europa koja štiti: građani od EU-a očekuju da čuje njihove strahove i poduzme mjere za promicanje sigurnosti, zdravlja i zaštite. Očekuju i poštovanje socijalnih prava i zaštitu od zločina.

Suočavanje s migracijama: građani očekuju da se europskim politikama u području migracija zaustavi gubitak ljudskih života, ali i okončaju nezakonite migracije.

Dinamično gospodarstvo: građani očekuju mjere za sprečavanje budućih gospodarskih kriza. Od EU-a očekuju da omogući napredak i osnaži i regulira sektor tehnologije da bi ostao konkurentan na globalnoj razini. Žele da Unija kao prioritet odredi inovacije i ulaganja, s posebnim naglaskom na kružno i digitalno gospodarstvo.

Borba protiv klimatskih promjena i zaštita okoliša: građani očekuju da EU preuzme vodeću ulogu na globalnoj razini u području borbe protiv klimatskih promjena i zaštite okoliša.

Europa vrijednosti – uključujući demokraciju, transparentnost i vladavinu prava: građani očekuju više informacija o donošenju odluka u EU-u i veći utjecaj na odluke. Od EU-a se očekuje da poštuje svoja temeljna načela, uključujući jednakost spolova i nediskriminaciju.

Mogućnosti za mlade: građani očekuju od Europe da omogući mladim ljudima bolje životne prilike, među ostalim rješavanjem problema nezaposlenosti mladih i ulaganjem u obrazovanje.

Snažnija Europa u svijetu: građani od Europe očekuju da bude snažan igrač na međunarodnoj sceni i da zastupa svoja načela.

Komisija je u postupku dijaloga, savjetovanja i rasprava uzimala u obzir očekivanja građana i djelovala u skladu s njima. U studenom 2017. primjerice institucije EU-a proglasile su europski stup socijalnih prava kao odgovor na brojne zahtjeve za Europom s istaknutijom socijalnom komponentom, a u siječnju 2018. donijele su prvu europsku strategiju o plastici kao odgovor na veliku javnu potporu prelasku na kružno gospodarstvo.

EU je pokušao istaknuti i opipljiv učinak politika EU-a. Tako je primjerice 6. listopada 2016. na granični prijelaz u Bugarskoj upućena Europska granična i obalna straža, čime je poslana jasna poruka ljudima čiji su životi najviše pogođeni globalnim migracijskim izazovom. Međutim, potrebno je učiniti mnogo više kako bi se ojačala zajednička odgovornost građana za europski projekt. Zbog toga se mora nastaviti s dijalozima i savjetovanjima s građanima i nakon izbora novog Europskog parlamenta i stupanja na dužnost sljedeće Komisije.

Čelnici EU-a nedavno su poduzeli važne korake u tom smjeru. U zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2018. čelnici EU-a prvi put pozdravljaju održavanje dijaloga i savjetovanja s građanima, koji su „jedinstvena prilika za suradnju s europskim građanima i građankama te

koji bi mogli poslužiti kao nadahnuće za daljnja savjetovanja i dijaloge”²⁷. Usto, u zaključcima je suradnja s građanima izravno povezana sa sljedećim strateškim programom Europske unije, koji se sprema za neformalni sastanak čelnika EU-27 u Sibiuu.

Rezultate tih dijaloga i savjetovanja treba objavljivati i uključiti u postupak donošenja politika. To znači da treba objaviti glavne rezultate svih dijaloga, redovito prikupljati i analizirati trendove i uzeti ih u obzir u oblikovanju politika.

Web-domena Europa:
prva na svijetu u kategoriji
internetskih stranica
društava/vlada

na drugom mjestu po broju
pregleda kada je riječ o
stranicama s domenom „eu”
(njih 3 700 000)

u 2018. više od **300**
milijuna posjeta i više od
200 milijuna pojedinačnih
posjetitelja

24 službena **jezika** EU-a
<https://europa.eu/>

Jednako je važno iskoristiti i velike mogućnosti internetske komunikacije za svakodnevnu suradnju s građanima. Za to bi trebalo iskoristiti društvene medije i druge internetske kanale te internetske stranice Unije pod nazivom Europa, koje su 2018. imale više od 200 milijuna pojedinačnih posjetitelja.

Iako je posljednjih godina ostvaren veliki napredak, primjerice portalom „Iznesite svoje mišljenje” na internetskim stranicama Europa, moguće je učiniti još više i građanima i dionicima omogućiti da svoje brige i interese izravno priopće kreatorima i donositeljima odluka. I javnost je potrebno bolje upoznati s tim mehanizmima.

Da bi se poduprli ti naponi, nužno je poticati bolje opće poznavanje povijesti, funkcioniranja i nadležnosti EU-a, među ostalim i u okviru

obrazovnih programa. Obrazovanje i učenje izrazito su važni za tumačenje i razumijevanje uloga i nadležnosti Unije i država članica. Vodeći računa o nadležnostima država članica EU bi trebao izgraditi partnerstva s obrazovnim institucijama na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi **europsko građansko obrazovanje postalo dijelom formalnog obrazovanja**. Učenje o Europi i našoj zajedničkoj povijesti također bi pridonijelo boljem razumijevanju vrijednosti EU-a i temeljnih prava.

II.3. Jedinstvena poruka putem korporativne komunikacije

Institucije EU-a i posebno Komisija tijekom proteklih su pet godina radile na uklanjanju prepreka u komunikaciji. Ako želimo da građani uoče pozitivne promjene koje EU donosi u njihov život, potrebno je jasno komunicirati o tome što EU predstavlja i kako njegove politike i djelovanja koriste građanima. Umjesto nepovezane komunikacije o pojedinačnim politikama i programima jedinstvenim se pristupom ljudima omogućuje da jasnije uoče važnost tih politika. To je cilj Komisijine strategije korporativne komunikacije: informirati građane o vrijednostima i djelovanju EU-a, njegovim izazovima i mogućnostima te o tome kako im složeno pristupiti.

²⁷ Zaključci Europskog vijeća, 13.–14. 12. 2018., točka 15.

*Komunikacija na društvenim mrežama
kroz emocije i dojmiljiva grafička rješenja*

Ova se Komisija prije svega usredotočila na strateška područja u kojima bi EU mogao donijeti koristi. Deset političkih prioriteta predsjednika Junckera iz srpnja 2014. uključivalo je i obvezu da se ti ciljevi objasne jasnim i dosljednim ključnim porukama, stoga su uvedene korporativne kampanje kojima se vrijednosti EU-a predstavljaju uz snažan emotivan naboj, čime omogućuju uspješno prenošenje tih važnih poruka.

Taj se pristup temelji na jasnoj priči u kojoj se kroz pripovijedanje građanima prikazuju pogodnosti EU-a. Pripovijedanje je snažno oruđe za privlačenje pozornosti građana i povezivanje s njima. Građani slabije prihvaćaju nejasne politike ili političke prioritete, bez primjera i emocija. Učinkovitije je priču EU-a pričati prisno i emotivno nego golim

podacima. To je u skladu i s prirodom EU-a kao unije vrijednosti, a ne samo unije gospodarstava.

Taj se pristup sastoji u tome da se za svaku politiku i dalje osmišljava posebna komunikacija prilagođena dionicima unutar šire pozitivne slike. Istovremeno, **korporativnom komunikacijom građani i dionici dobivaju jasne poruke na vlastitom jeziku** prilagođene svojoj dobi, kulturi i podrijetlu, s više infografika, vizualnog pripovijedanja i narativnih videozapisa. Zahvaljujući tom pojednostavnjenom pristupu Komisija je pronašla svoj europski korporativni glas.

Komunikacija i interakcija na društvenim medijima

@EU_Commission
više od **milijun** pratitelja

Europska komisija
više od **580 000** pratitelja

Europska komisija
gotovo **923 000** pratitelja

EUTube
gotovo **83 000** pretplatnika

europeancommission više od
240 000 pratitelja

Korporativna komunikacija ostvarila je znatan učinak i pokazala se isplativom jer se financira isključivo iz postojećih sredstava. Udruživanjem resursa Komisija je ostvarila bolju **suradnju s građanima i bolje razumijevanje vrijednosti, političkih prioriteta i politika EU-a te potaknula građane na aktivno sudjelovanje** u oblikovanju Unije. Evaluacije i povratne informacije potvrđuju učinkovitost, djelotvornost, relevantnost i kvalitetu tog pristupa. Nedavna evaluacija kampanje #InvestEU, kojom su obuhvaćena cjelokupna sredstva EU-a

namijenjena poticanju ulaganja, pokazuje da je u samo godinu dana kampanja potencijalno dosegla 240 milijuna osoba te da se pozitivna predodžba učinka financiranja EU-a u regijama EU-a povećala za od 4 do 5 postotnih bodova²⁸.

Kao odgovor na glavna pitanja građana Komisija je sastavila priču o deset političkih prioriteta svojeg mandata. Te su poruke predstavljene na inovativan i kreativan način u okviru triju komplementarnih korporativnih javnih kampanja kako bi se potaknuo razgovor diljem Europe o utjecaju EU-a na svakodnevni život građana.

S obzirom na sve veću upotrebu društvenih medija, audiovizualne komunikacije i digitalnih alata, teme tih kampanja pažljivo su odabrane:

InvestEU: s pomoću stotinu priča iz stvarnog života prikazano je kako se u Europi ulaganjem EU-a otvaraju radna mjesta, mijenjaju životi i oživljavaju zajednice;

EUandME: dijalog s mladim Europljanima o vrijednostima i postignućima EU-a kroz niz kratkih filmova i priča o mladima na čije je živote utjecao EU; i

EUprotects: kampanja u kojoj se objašnjava kako u Europi „svakodnevni junaci” zajedno rješavaju probleme sigurnosti i zaštite građana, čime se ilustrira EU-ovo rješavanje globalnih problema koji se ne mogu riješiti na nacionalnoj razini.

Pilot korporativnom kampanjom u više ruralnih područja Komisija pokazuje vrijednost europske suradnje za udaljena područja. Kampanja će trajati 18 mjeseci, počevši sa sastancima s dionicima iz ruralnih područja održanih u ožujku 2019. i fokusnim skupinama u svibnju kako bi se utvrdile ključne teme i poruke za svaku državu prije početka prilagođenih komunikacijskih aktivnosti. Uz postojeće komunikacijske aktivnosti u specifičnim projektima i programima Komisija će pokrenuti i kampanju o **suradnji EU-a s Afrikom**.

Pod okriljem brenda EU-a **korporativne kampanje utiru put suradnji komunikatora EU-a na svim razinama**. Resorni odjeli Komisije pružaju stručna znanja i informacije na kojima se temelje kampanje, dok istraživačke i fokusne skupine rade na usmjeravanju pravih poruka na pravu publiku, a predstavništva Komisije prilagođavaju sadržaj lokalnim interesima i senzibilitetu.

Iskustvo korporativnih kampanja održanih u ovome mandatu Komisije pokazalo je da emotivno pripovijedanje i poruke prilagođene pojedinim državama članicama i regijama snažno utječu na građane. Komisija je predložila da se nastavi s metodom korporativne komunikacije u okviru višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2020. te je utvrdila ključne komunikacijske poruke i prioritete za razdoblje od nekoliko godina. Taj bi model trebalo dodatno razraditi i kako bi se poduprli strateški ciljevi Unije za budućnost.

Druge institucije EU-a pozivaju se da podrže i usvoje taj pristup korporativne komunikacije u svojim komunikacijskim aktivnostima, čime bi pomogle u izgradnji zajedničkog, trajnog i dosljednog diskursa. Države članice također bi trebale razviti usklađene komunikacijske alate da bi građani bolje razumjeli povezanost politika EU-a i njihova lokalnog učinka.

²⁸ Konačno izvješće o studiji: *Monitoring the performance of EC communication activities for the Investment plan for Europe* („Praćenje provedbe komunikacijskih aktivnosti Europske komisije za Plan ulaganja za Europu”), Technopolis Group, studeni 2018.

II.4. Zajedničko djelovanje u cilju suzbijanja dezinformacija

Suzbijanje dezinformiranja uz istovremenu obranu slobode medija i pluralizma ključni su za zaštitu europske demokracije. Brzi razvoj digitalnih tehnologija promijenio je način na koji se građani informiraju i način njihove interakcije. **Internetske platforme povezuju građane, omogućuju im da stvaraju sadržaj i nadilaze geografske i društvene prepreke.** Postale su moćne točke pristupa informacijama²⁹, a oni koji omogućuju taj pristup imaju financijski interes pružati korisnicima prilagođene informacije.

Iako to okruženje građanima olakšava interakciju i izražavanje političkih stajališta, čime se doprinosi zdravom funkcioniranju demokratskih društava, ono također omogućuje brzo širenje štetnih dezinformacija kojima se narušavaju demokratski procesi. Dokazi pokazuju da i akteri iz stranih država sve više upotrebljavaju strategije dezinformiranja kako bi utjecali na društvene rasprave i demokratsko odlučivanje te stvorili podjele.

Komisija definira dezinformaciju kao „dokazivo lažnu ili obmanjujuću informaciju koja je smišljena, iznesena i širi se radi stjecanja ekonomske koristi ili namjernog zavaravanja javnosti te koja može naškoditi javnom interesu”³⁰. Cilj je dezinformiranja iskrivljavanjem i krivotvorenjem činjenica odvrćati

pozornost, sijati razdor i poticati sumnju te tako zbuniti ljude i oslabiti im vjeru u institucije i uspostavljene političke procese.

Dužnost nam je braniti temeljnu vrijednost slobode izražavanja i štititi europske građane od dezinformacija, što zahtijeva trostruke mjere – **učinkovite mjere politike za reguliranje internetskog sadržaja i pružatelja usluga, inovativnu komunikaciju radi izgradnje otpornosti na dezinformacije i stalnu obranu slobode medija i pluralizma.**

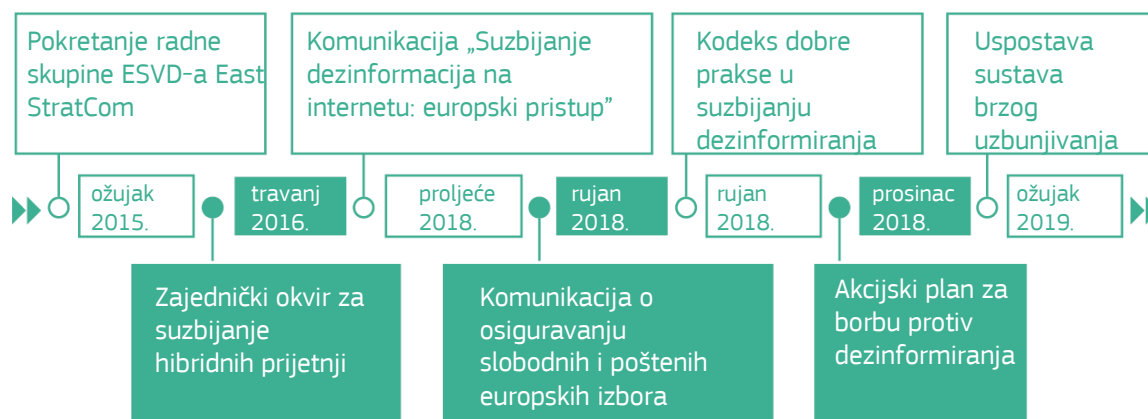
U proteklih pet godina EU je pojačao borbu protiv dezinformacija. Nakon zaključaka Europskog vijeća iz ožujka 2015. osnovana je radna skupina East StratCom u okviru Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD). Zajedno s Komisijom i delegacijama EU-a u zemljama izvan EU-a ta radna skupina informira o politikama Unije u zemljama istočnog susjedstva, jača medije i podržava njihovu slobodu i neovisnost. Ona jača sposobnost EU-a za predviđanje i suzbijanje dezinformacija te podizanje svijesti o tim aktivnostima.

Komisija suzbija dezinformacije sa zakonodavnog, sigurnosnog i komunikacijskog gledišta. U zadnjih godinu dana naglašavala je važnost slobodnih i poštenih europskih izbora³¹. Potaknula je vodeće platforme da potpišu Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija i pripremila akcijski plan s prijedlozima koordiniranog odgovora EU-a na problem dezinformiranja. Te platforme sada moraju ponijeti svoj dio odgovornosti za slobodan i nepristran govor u Europi.

²⁹ Prema istraživačkom centru Pew Research centre 62 % vijesti čita se na mobilnim platformama: <http://www.journalism.org/2012/10/01/future-mobile-news>

³⁰ Komunikacija Komisije „Suzbijanje dezinformacija na internetu: europski pristup”, COM(2018) 236 final, 26.4.2018.

³¹ Komunikacija Komisije „Osiguravanje slobodnih i poštenih europskih izbora”, COM(2018) 637, 12.9.2018.

Aksijski plan³² usredotočen je na sljedeća četiri područja u cilju izgradnje kapaciteta EU-a i država članica te jačanja suradnje: 1. bolje otkrivanje, analiza i razotkrivanje dezinformacija; 2. snažnija suradnja i zajednički odgovor s pomoću novog sustava brzog uzbunjivanja; 3. suradnja s internetskim platformama i industrijom u skladu s kodeksom dobre prakse koji su potpisale internetske platforme, vodeće društvene mreže, oglašivači i predstavnici industrije; i 4. podizanje svijesti i osnaživanje građana s pomoću ciljanih kampanja i posebnih programa promicanja medijske pismenosti na europskoj i nacionalnoj razini.

U borbi protiv dezinformiranja ključno je osigurati stalan tok istinitih informacija kako bi se građanima pomoglo da razlikuju stvarnost od obmane.

Komisija reagira na dezinformacije izravno putem svoje glasnogovorničke službe, predstavništava Komisije u državama članicama i na društvenim medijima oslanjajući se na stručno znanje svoje mreže za borbu protiv dezinformiranja, Komisijine skupine „razbijača mitova”, na analizu podataka s društvenih mreža i uvide iz biheviorističke znanosti. Komisija pruža činjenične i točne informacije o svojim politikama i političkim prioritetima te opovrgava sve dezinformacije kojima se europske građane želi dovesti u zabludu u pogledu EU-a.

Europska unija „zabraniti” će olovke u boji i paste: novinski naslovi 2017. netočno su naveli da je EU zabranio olovke u boji i paste. Zapravo je EU na temelju znanstvenih dokaza predložio snižavanje granice za olovo u igračkama. Tom se mjerom osigurava da djeca sigurno upotrebljavaju paste bez opasnosti od trovanja olovom.

EU zabranjuje kebab: nakon rasprave u Europskom parlamentu 2017. o fosfatnim konzervansima u prerađenim mesnim proizvodima proširile su se glasine da će EU zabraniti kebab. Zapravo je znanstveno dokazana povezanost navedenog kemijskog spoja i bolesti srca. Prijedlogom je zatražena izmjena u proizvodnji mesa za kebab, no to popularno jelo nipošto nije zabranjeno.

³² Zajednička komunikacija Europske komisije i Visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku „Aksijski plan za borbu protiv dezinformiranja”, JOIN(2018) 36 final, 5.12.2018.

Predstavništva Komisije u državama članicama također igraju ulogu u razbijanju mitova³³ razjašnjavanjem najdugotrajnijih i najtipičnijih neistina o EU-u.

U dinamičnom svijetu dezinformiranja **institucije se moraju vrlo brzo prilagođavati i političkim i tehnološkim promjenama**. U komunikaciji se već upotrebljavaju „botovi” (internetski roboti koji obavljaju repetitivne zadatke s pomoću algoritama³⁴), a u bliskoj će se budućnosti za komunikacijske aktivnosti sve više upotrebljavati i umjetna inteligencija. Institucije EU-a i države članice trebaju se i dalje prilagođavati toj novoj stvarnosti i nastojati je preduhitriti. U tome mogu sudjelovati i obrazovni sustavi: Akcijskim planom o digitalnom obrazovanju moglo bi se potaknuti specijaliziranije osposobljavanje u području umjetne inteligencije.

Aktivnosti predstavništava u razbijanju mitova

Décodeurs de l'Europe – inicijativa Predstavništva Komisije u Parizu

https://ec.europa.eu/france/news/decodeureurope_fr

Keyboard Warriors – inicijativa Predstavništva Europske komisije u Varšavi

<https://www.facebook.com/groups/wojownicyklawiatury/>

Kako bi nastavili s borbom protiv sve većeg broja dezinformacija, države članice i institucije trebaju se udružiti kako bi iskoristile postojeće sinergije i udružile resurse. Države članice i institucije EU-a zajedno trebaju osigurati da se novi sustav brzog uzbunjivanja u potpunosti primjenjuje. Osim razmjene informacija **potrebna je stvarna zajednica znanja sa stručnim znanjem o različitim aspektima dezinformiranja**, koja bi se oslanjala na spoznaje istraživačke i akademske zajednice, provjeravatelja činjenica, internetskih platformi, tehnoloških stručnjaka i međunarodnih partnera. Komisija je spremna povezati stručno znanje svoje mreže protiv dezinformiranja sa sustavom brzog uzbunjivanja te osigurati središnju točku za sadržaje povezane s politikom EU-a u cilju suzbijanja dezinformacija.

³³ Vidjeti primjere iz Predstavništava Komisije u Parizu (<https://decodeursdeleurope.eu>), Vilniusu (https://ec.europa.eu/lithuania/home_lt) i Londonu (<https://blogs.ec.europa.eu/ECintheUK/euromyths-a-z-index>).

³⁴ U 2017. takozvani „botovi” (internetski roboti koji obavljaju repetitivne zadatke s pomoću algoritama) bili su odgovorni za više od polovinu ukupnog internetskog prometa; dok dobri botovi čine 23 % cjelokupnog internetskog prometa, otprilike 29 % može se pripisati botovima s nezakonitim ciljevima. Vidjeti priručnik Švedske agencije za civilnu zaštitu *Countering Information Influence Activities: The State of the Art*, 2018. („Suzbijanje utjecaja na informacije: najnovija dostignuća”) (<https://rib.msb.se/filer/pdf/28698.pdf>).

Komisija namjerava omogućiti osnivanje **europske multidisciplinarne zajednice** kako bi se potaknula suradnja svih dionika, posebno **neovisnih provjeravatelja činjenica i akademskih istraživača** uključenih u borbu protiv dezinformiranja. U tu svrhu Komisija planira osnovati europsku platformu o dezinformiranju, u kojoj će provjeravatelji činjenica i akademski istraživači intenzivnije surađivati kako bi se osigurala potpuna pokrivenost državnog područja Unije i olakšalo jačanje i međusobno povezivanje relevantnih nacionalnih organizacija, uključujući nacionalne centre za suzbijanje dezinformacija.

Komunikacija EU-a u službi građana i demokracije

Pet preporuka

Čelnici EU-a pozivaju se da prilikom sastanka u Sibiuu u Rumunjskoj 9. svibnja 2019.:

- 1. prepoznaju da je komunikacija o Europskoj uniji zajednička odgovornost država članica, svih razina uprave i institucija EU-a.** Trebamo više komunicirati zajedničkim porukama u okviru brenda EU-a te objasniti građanima što donesene odluke i politike znače za njih i koje konkretne rezultate donose. Za isticanje europskog jedinstva trebali bismo iskoristiti važne političke sporazume i odluke sa sastanaka Europskog vijeća te ključne etape i događaje (na primjer, Dan Europe 9. svibnja te obljetnice proširenja Unije i sklapanja Ugovora).
- 2. pojačaju suradnju i interakciju s građanima u vezi s politikama i pitanjima Europske unije.** Institucije EU-a i države članice trebale bi snažnije podupirati trajni dijalog s građanima o Europskoj uniji, primjerice u obliku dijaloga s građanima i javnih sastanaka, savjetovanja ili skupova te s pomoću digitalne i audiovizualne tehnologije. Trebale bi obavijestiti građane o raznim mogućnostima za izražavanje mišljenja o EU-u i njegovim politikama te osigurati proces i kanale kojima bi se rezultati dijaloga i savjetovanja s građanima uzeli u obzir pri donošenju tih politika.
- 3. ubuduće osiguraju bolju suradnju institucija EU-a na kampanjama korporativnih komunikacija EU-a koje se temelje na zajedničkim europskim vrijednostima** i koje iznose priču o tome što Europska unija čini za svakodnevni život građana. Te bi kampanje trebale biti usmjerene na cjelokupnu javnost te joj se obraćati razumljivo, zanimljivo, prisno i poticajno. Trebale bi biti u potpunosti usklađene sa strateškim prioritetima sljedećeg političkog ciklusa.
- 4. udruže snage u borbi protiv dezinformacija komunikacijom EU-a koja se temelji na činjenicama.** To bi trebali učiniti povećanjem neovisnih usluga provjere činjenica na nacionalnoj i europskoj razini, promicanjem medijske pismenosti i razvojem vještina u području umjetne inteligencije. Trebali bi pojačati suradnju s društvenim mrežama i internetskim platformama na razini EU-a radi promicanja dobre prakse, uz istovremenu zaštitu slobode medija i pluralizma te pojačati napore za objedinjavanje sredstava EU-a i nacionalnih sredstava kako bi se očuvalo pravo građana na točne, objektivne i pouzdane informacije o Europskoj uniji.
- 5. promiču poučavanje i učenje o Europskoj uniji na svim razinama obrazovanja** kako bi učenici znali više o Europskoj uniji, njezinim vrijednostima, funkcioniranju i području djelovanja.¹ EU bi trebao izgraditi partnerstva s obrazovnim institucijama na nacionalnoj i regionalnoj razini da bi europsko građansko obrazovanje postalo dio formalnog obrazovanja te pritom uključiti sudionike programa Erasmus i Europskih snaga solidarnosti. Trebao bi se pobrinuti da građani EU-a budu upoznati sa svojim pravima.

Dio III.: Zaključak

Uoči skorašnjeg izlaska na europske izbore od 23. do 26. svibnja 2019. Europljani bi trebali biti informirani o izazovima s kojima se trenutačno suočavamo i mogućnostima koje im EU pruža. Trebali bi biti upoznati s različitim vizijama budućnosti Europe o kojima se raspravlja u kampanji za izbore za Europski parlament.

Neslužbeni sastanak čelnika 27 država članica EU-a u Sibiuu 9. svibnja 2019. pravi je trenutak da obnovimo jedinstvo i osjećaj svrhe, da pritom poštujemo dobrodošle razlike u mišljenju izražene na izborima, no da nas one ne ograničavaju. Jedinstvo u raznolikosti trajno je obilježje naše Unije. Ono je pokretač njezina uspjeha, čak i u teškim vremenima. U tom duhu Sibiu će biti prilika da pokažemo kako će stavovi građana biti uzeti u obzir u sljedećem strateškom programu te da pošaljemo poruku nade i pokažemo smjer za budućnost naše Unije u nestabilnom globalnom okruženju.

Europa mora samouvjereno gledati u budućnost. Budu li se europske nacije mogle usuglasiti oko zajedničkih ciljeva, nema toga što neće moći prevladati. I budu li donositelji odluka u Europi mogli inspirirati, angažirati i osnažiti građane, nema te podjele koju neće prebroditi.

Idući strateški program EU-a bit će prilika da pokažemo da možemo prevladati unutarnje razlike i složno se nositi s izazovima današnjice. Svijet neće čekati Europu. Vrijeme je, naprotiv, da se Europa nametne svijetu.